

SREČNO

GLASILO ZASAVSKIH PREMOGOVNIKOV - TRBOVLJE

OB 35. OBLETNICI DVEH VELIKIH STAVK RUDARJEV

Iz časov težkih bojev rudarjev za ekonomske in politične pravice delavskega razreda med obema vojnama, sta po svojem obsegu in izrazu gotovo najvažnejši dve stavki, ki so jih rudarji vodili leta 1934 in sicer: gladovna stavka od 3. do 5. julija in stavka od 10. do 15. avgusta istega leta.

Kako je prišlo do njih in kako sta potekali?

Razmere v revirjih pred stavkami

Od leta 1926 do 1937 so zasavski revirji doživljali najtežja leta svojega obstoja.

Vse do leta 1925 je imela Trboveljska premogokopna družba popoln monopol v proizvodnji premoga v državi. Tega leta pa so začeli na tržišče čedalje močneje posegati nekateri privatni in državni rudniki na jugu države. Domači privatni in državni kapital je začel konkurenčni boj s tujim kapitalom velike slovenske rudarske družbe. Da bi TPD obdržala konkurenčno sposobnost, je v letu 1925 začela z modernizacijo rudniških obratov v Zasavju, ki so bili že od nekdaj glavni producenti premoga družbe. Družba je imela za to dovolj kapitala, saj so ji ga v znoju kopičili rudarji dolga leta. Z modernizacijo obratov pa se začenja v revirjih obdobje gospodarskega, političnega in socialnega propadanja delavskega življa.

Leta 1925 je bilo v rudniških obratih Zasavja zaposlenih 8013 rudarjev. V letih modernizacije, do leta 1931, se je stalež zmanjšal za 2332 ljudi, ali 30 % delavcev je bilo postavljenih na cesto.

Prvi množični odpusti pa niso začeli le obdobja težkih socialnih razmer med rudarji, marveč so občutno posegli tudi v politične razmere v rudarskih krajih. Revolucionarno gibanje zasavskih rudarjev, znano iz prvih let boja za novo socialistično družbo in ekonomske pravice delavcev vse do znanega spopada z Orjuno leta 1924, je v času modernizacije doživel velik udarec. Najprej so bili odpuščeni vsi tisti komunisti in člani borbene Zveze rudarjev, ki so kakorkoli aktivno sodelovali v revolucionarnem gibanju do leta 1925. Mnoge od teh je prva politična ofenziva kapitala pognala v svet »s trebuhom za kruhom«, druge pa uvrstila v množico brezposelnih in brezpravnih.

Potem, ko je premogovni družbi uspelo z ekonomsko in politično racijo zlomiti vsak resnejši revolucionarni odpor med rudarji, je dobila ob modernizaciji proste roke tako, da je uresničila svoje dobičkonosne namere. Vse do leta 1933 je TPD leto za letom zniževala delavcem mezde in jim odvzemala tiste pravice, ki so si jih priborili v stavkovnem in političnem boju do l.

OB DNEVU RUDARJEV

V letošnjem letu slavimo in se spominjamo treh pomembnih obletnic: 50-letnice ustanovitve KPJ in SKOJ-a ter 50-letnice dela Zveze sindikatov Jugoslavije. Dan rudarjev 3. julij, je pomemben po vsebini dela in praznovanju jubileja obeh organizacij, saj je dokaz za delo teh organizacij, ki se je odrazilo v odločnem stališču rudarjev v boju za svoje pravice.

35 let je minilo od takrat, ko je z energičnim in doslednim stališčem uspelo rudarjem v Zasavju izbojevati zmago za svoje pravice. Priznati moramo, da je življenje in delo vseh nas nenehno spoprijemajo v boju z najrazličnejšimi zaprekami in problemi. Spremenjeni družbeni odnosi postavljajo pred nas popolnoma drugačne probleme, kot so bili pred 35 leti. Napredek, ki je bil v tem času napravljen, je ogromen in je izražen tako v tehniki in organizaciji dela, v družbenem in osebnem standardu ter v družbeno-ekonomskih odnosih. Ker se moramo z zelo hitrim tempom prilagajevati novo nastalim pogojem gospodarskih odnosov in položaju

premogovništva, ki izvirajo iz teh odnosov, je potrebno v marsičem spremeniti naše dosedanje gledanje na dosedanja okoli nas. Vedno bolj in popolnoma bomo morali reševati probleme našega podjetja s sposobnostjo in močjo nas samih, saj bomo na ta način še bolj znali ceniti uspehe, ki jih bomo dosegali.

Pred nami stojijo v bližnji in nekoliko daljši bodočnosti zelo pomembne naloge: povečati gospodarske učinke našega dela in zagotoviti podjetju zadovoljiv razvoj na vseh področjih. Razlike v pogojih gospodarjenja, ki obstojajo znotraj podjetja, bo potrebno čimprej izenačiti ter dokazati s tem, da pomene integracija v celoti tudi solidarno prizadevanje za ustvarjanje osnov za napredek in nadaljnji razvoj celotnega podjetja.

V želji, da bi v naših prizadevanjih čimpreje uspeli, čestitam ob rudarskem prazniku vsem članom naše delovne skupnosti in želim rudarski SREČNO!

Ivančič Albert, dipl. ing. rud.
Glavni direktor

Vsem članom delovne skupnosti Zasavskih
premogovnikov - Trbovlje čestitamo k

3. juliju - Dnevu rudarjev!

1923. Med voditelji delavskega gibanja so tedaj prevladovali posamezni oportunisti in omahljivci, ki so se izogibali vsakega resnejšega boja z družbo. Delavci so bili razcepljeni na več strokovnih in političnih organizacij, ki so le še poglobljale neenotnost v njihovih vrstah.

Nad rudarji je neprestano visel bič: »Vse daj od sebe, ali pa greš na cesto!«

Obdobju modernizacije rudnikov pa je sledila še velika gospodarska kriza, ki je leta 1929 zajela ves svet in tudi naše rudarske kraje. Z uvedbo diktature tega leta pa so bile ukinjene tudi vse demokratske pravice in svoboščine.

V tem času je država, kot zaščitnica domačega kapitala, začela občutno zniževati količine premoga, ki ga je TPD dobavljala državnim železnicam. Leta 1929/30 je TPD krila 46 % vseh potreb železnic, leta 1930/31 samo 29 %, leta 1934/35 pa le še 27 % prejšnjih količin premoga. Proizvodnja v rudnikih je upadala. Rudniki na jugu države pa so povečevali količine prodanega premoga železnicam vključno temu, da je bila njihova proizvodnja in prodajna cena mnogo višja od slovenskega premoga.

Vse to pa ni prizadelo TPD. Z množičnimi odpusti, priganjaškim sistemom dela, ji je vključno zmanjšanje proizvodnje uspelo vsako poslovno leto zaključiti »z zadovoljivim rezultatom«. Prizadeti so bili rudarji, ki so na svojih plečih nosili vso težo gospodarske krize in dobičkonosnih podvigov premogovne družbe.

Gospodarska kriza je postavila na cesto novih 2.000 rudarjev. Od 8018 delavcev, zaposlenih pri rudni-

kih v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku l. 1925 jih je bilo v času modernizacije in gospodarske krize odpuščenih 4271 ali 58 % vseh nekoč zaposlenih delavcev.

Revirji so bili tedaj eno najbolj obubožanih delavskih središč. Samo v Trbovljah je bilo 2.100 nezaposlenih, mnogi pa se sploh niso prijavili, ker ni bilo izglede za delo. V rudarskih družinah je v revirjih vladala beda in lakota. Več kot 33 % rudarskih otrok je tedaj bolehalo za tuberkulozo.

Prvi večji organizirani odpor proti takim razmeram so začeli razvijati med rudarji leta 1933 nekateri starejši revolucionarji in komunisti, ki so se vrnili domov iz tujine in takoj pristopili k obnovi organizacij KP. Med njimi so bili Miha Marinko, Salamon, Hohkraut, Debeljak in še vrsta drugih, mlajših komunistov, ki so se vključevali v partijske organizacije.

Komunisti so v vrstah brezposelnih delavcev, med rudarji in ženami začeli nastopati za večjo enotnost v delavskih vrstah in za odločen nastop proti izkoriščanju in bedi. Prav zaradi naraščajočega političnega vrenja med rudarji, TPD v letu 1933 ni več nadaljevala z množičnimi odpusti, pač pa je uvedla obdobja »fajranja«. V tem času so rudarji delali le po 2 — 3 šihte na teden, ostale dni so praznovali. To pa je bil nov udarec za že itak izkoriščano rajo. Polovična meza je tudi v družinah zaposlenih ljudi pomenila začetek konca.

V takih razmerah so zasavski revirji v dneh od 30. junija do 6. julija 1933 leta prvič po nekaj letih zatišja zdramili vso slovensko javnost. Te dni so pod vodstvom komunistov stopile na plan rudarske

žene in v velikih demonstracijah protestirale proti bedi, zoperstavljanju in izkoriščanju. Najprej so 30. junija zjutraj demonstrirale velike skupine žen iz Trbovelj pred rudniško upravo in občino. Popoldne pa so iz Hrastnika in Zagorja prišle v Trbovlje na velik protestni shod žena, ki pa ga je policiji uspelo preprečiti. Okoli 5000 rudarskih žena se je po cestah Trbovelj spopadalo s policijo in žandarmerijo, ki ji je komaj uspelo preprečiti zborovanje. Na dan 1. julija so žene zasedle vse vhode v rove in niso pustile na delo nikogar. Skupno z rudarji so si nato v 3-dnevni stavki izborile prve gmotne izboljšave. Dosegle so, da so možje delali več dni na teden, gmotno pomoč revnim družinam, postavitev kuhinj za revne rudarske otroke in začetek javnih del za brezposelne rudarje.

Trboveljski župan, ki je med temi dogodki nekajkrat odstopil, je po večkratnih zasedanjih na kraljevski banški upravi, ki so jim prisostvovali zastopniki delavcev, družbe, oblasti in policije ter županstva, po končanih demonstracijah 6. julija izdal naslednji razglas o zaključkih dogovorov:

»V teku tedna se bo delalo v revirjih TPD en dan več kot je bilo razglašeno, to se pravi 4 dni na teden. TPD bo izvršila razen normalnega obratovanja še zemeljska dela. Zaslužek bo približno 100.000 din. Pri teh delih bo zaposleno izključno delavstvo TPD. Banska uprava je dala na razpolago Trbovljam 40.000 din in Hrastniku 10.000 din za najnujnejšo prehrano bednih rudarskih otrok in družin. Banska uprava bo v teku tega tedna začela z javnimi deli na cesti Trbovlje — Marija Reka — Št. Pavel. Zaposlenih bo 200 do 250 brezposelnih delavcev. Nekateri samci bodo zaposleni pri gradnji ceste Litija — Rače in pri razširitvi ceste Celje — Zidani most. Na temelju občinskega proračuna za letošnje leto pa bo v teku leta izvršena delna regulacija potoka Boben in zgrajen most v Hrastniku. TPD zagotavlja, da ob določenih dnevih praznovanja ne bo več producirala premoga, kolikor to ne bo zvezano z vzdrževalnim delom in se bodo šihti pravično razdeljevali med delavstvo ter bo izključena protekcija posameznikov!«

Ta prvi bojovni nastop rudarskih žena in rudarjev je privedel do delnih izboljšav, toda le za nekaj mesecev. Kapitalistična družba je sicer pod silo revolucionarnega vrenja morala popustiti, toda v svojo škodo le malenkost. V glavnem so izvirale pridobitve te akcije žene iz drugih virov, iz virov TPD ne! To so bili v glavnem prispevki, ki so jih v državni proračun največ prispevali delavci sami.

Spomladi leta 1934 je družba hotela pridobiti nazaj izgubljeni dohodek. Že meseca februarja je razglasila, da bo v mesecu le 17 delovnih dni. Aprila je znižala število de-

Udeleženci gladovne stavke v letu 1934 v osrednjih delavnicah rudnika Trbovlje
Iz fotoarhiva Revirskega muzeja Trbovlje

lovnih dni na 12 dni v mesecu, maja pa na 14 dni, ali vsak drugi dan. Pa ne le to.

26. junija so rudarji brali na oglasnih deskah, da namerava družba na splošno znižati materialne ugodnosti in mezde vsem delavcem v revirjih. To je bil povod za nov določen nastop rudarjev.

Rudarji so stopili v gladovno stavko!

S 1. julijem bi po razglasu TPD znižala plače uradnikom za 10 %, poduradnikom za 4 — 8 % in rudarjem za 6 %. Poleg tega je nameravala znižati količino deputatnega pre-moga, nadaljevati z odpusti z izgovorom, da so manjša naročila in prekategoriizirati okoli 500 starejših rudarjev, ki so zaradi bolezni in izčrpanosti morali iz jame na zunanja dela, v nižje plačilne grupe.

V revirjih so delavce s tem zelo vzburkali.

Pod vplivom komunistov in borbenih delavcev so rudarske ljudske mase zahtevale organiziran odpor proti nameram družbe. V valu ogorčenja in protestov so morali voditelji tedanjih legalnih delavskih organizacij na pogajanja v Ljubljano. Pogajanja so bila brezuspešna. Družba ni hotela umakniti svojih zahtev.

Delavci so zagrozili s stavko.

Čeprav so nekateri oportunistični voditelji delavcem odsvetovali stavko, so ogorčeni rudarji pod vplivom javnega mnenja in komunistov, 3. julija stopili v splošno stavko, ki se je že takoj sprevrgla v gladovno stavko. Najprej so ostali v jamah rudarji hrastniške prve tretjine. Popoldne istega dne so se jim pridružile še vse ostale skupine iz

vseh treh krajev. Komunisti so sicer še pred stavko organizirali nekatere ljudi, ki naj bi oskrbovali stavkajoče rudarje s hrano, toda rudarji so v celoti sprejeli gladovno stavko kot izraz skrajnega protesta in hrane niso hoteli sprejeti.

Enoten in organiziran nastop rudarjev je zdramil vso slovensko javnost. Oblasti so poslale v naše kraje okrepljene policijske in žandarmerijske enote. Morda bi stavko lahko preprečili, toda delavci so že takoj ob začetku stavke organizirano zasedli vse rudniške obrate in jamska delovišča. Tako je policiji preostalo le to, da je stražila pred rovi in obrati, kjer so se zbirale gručice žena, otrok in brezposelnih delavcev ter protestirale za izpolnitev zahtev rudarjev. Rudarji so zahtevali, da družba umakne nameravano znižanje plač.

Ker so stavkajoči rudarji zasedli vse obrate in delovišča, družba ni mogla pripeljati rudarje od drugod ali nadaljevati delo, kakor je to delala v nekaterih prejšnjih stavkah.

Rudarji so poleg zahteve, da družba prekliche nameravano znižanje mezd in poslabšanje položaja delavcev, zahtevali tudi določitev življenjskega minimuma iz leta 1923.

Toda uprava TPD je vztrajala pri svojih zahtevah z utemeljitvijo: »Ali znižanje plač, ali pa bo znova 500 do 600 rudarjev zletelo na cesto«.

Vse prebivalstvo Trbovelj, Zagorja in Hrastnika je solidarno podpiralo upravičeni boj rudarjev. Žene so pred rovi izobesile črne zastave, in skupaj z otroci ves dan čakale pred rovi. Skupine komunistov, brezposelnih in žena so takoj ob začetku stavke začele akcijo za zbira-

nje pomoči stavkajočim rudarjem. Tako akcijo je sprožila tudi KP v Sloveniji.

Stavkajoče rudarje so povezovali med obrati posebni kurirji. Največ rudarjev je bilo v jamah. Ker so bila nekatera delovišča ogrožena po plinih, so se zadrževali v gručinah na bolj zračnih mestih. To je omogočalo, da so prižgali le po dve ali tri svetilke in tako smotrno razporedili osvetlitev v temi. Posebne skupine so skrbele za varnost in vzdrževanje obratov, druge spet za zvezo med stavkajočimi. Preko zunanjih zvez so bili rudarji obveščeni o solidarni akciji vse slovenske javnosti, ki je podpirala njihov boj. Posebne izdaje glasil KP pa so seznanjale delavski razred po vsej državi o gladovni stavki zasavskih rudarjev...

Vkljub večkratnemu pozivu družbe, policije in oblasti, da ponehajo s stavko, so rudarji ostali odločni, da ne gredo prej iz jame, dokler TPD ne prekliche svojih zahtev.

V revirje so prihajali predstavniki vseh vrst in barv. Med njimi je prispel sam minister za rudarstvo zvezne vlade in se na mestu samem prepričal o položaju. Revolt med množicami je naraščal, slovenska javnost je zahtevala rešitev upravičenih zahtev rudarjev. Drugi dan stavke so v Ljubljani zopet potekala pogajanja, pri katerih je posredovala tudi deželna vlada in minister za rudarstvo. Pogajanja so se zavlekla zaradi odpora TPD.

Tretji dan stavke je družba pod pritiskom javnosti in odločnosti rudarjev preklicala svoje namene o znižanju mezd in ostalih ugodnosti in izjavila, da bodo medsebojni odnosi med delavci in družbo urejeni oktobra z novo kolektivno pogodbo. Šele po tem zagotovilu so delavci gladovno stavko 5. julija prekinili in naslednji dan začeli z delom.

Prva skupina hrastniških rudarjev je stavkala in gladovala skupaj 72 ur, ostale skupine iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja pa 62 ur.

Ko so se onemogli rudarji vračali iz rogov so se na obratih dogajali žalostni prizori. Marsikdo je od onemoglosti omahnil in morali so ga peljati v bolnico. Še nekaj dni zatem so v znak žalosti visele v revirjih na nekaterih mestih črne zastave, bili pa so tudi protestni nastopi posameznih skupin delavcev in žena proti izkoriščanju in brezpravnemu položaju rudarjev.

Tako se je končala prva gladovna stavka. Toda kapitalistična družba finančnih močitev še ni odnehala.

Stavka rudarjev avgusta leta 1934

Dober mesec po gladovni stavki so rudarji na oglasnih deskah spet brali razglas TPD, da bo družba izvedla prvotno nameravano znižanje plač. Pogajanja med družbo in zastopniki delavcev so bila neuspešna, vkljub temu, da je družba že ob

Stavkajoči delavci zunanega obrata rudnika Hrastnik v letu 1934
iz fotoarhiva Revirskega muzeja Trbovlje

V času stavke pred Aleksandrovim rovom v letu 1934 na rudniku Zagorje
 Iz fotoarhiva Revirskega muzeja Trbovlje

gladovni stavki na posredovanje ministra za rudarstvo povečala svoje dobave železnici za 6.000 ton mesečno.

V revirjih je ponovno zavrelo. Rudarji so zahtevali sklic javnih delavskih shodov, na katerih bi postavili svoje zahteve napram TPD. Toda policija je po navodilih družbe in oblastnikov prepovedala vsa zborovanja, zasedla dohode na zbirališča in tako preprečila javne shode. S tem pa so rudarji izgubili možnost, da po zakoniti poti postavijo svoje zahteve. Prav to pa je imela v načrtu družba, podpirali pa so jo tudi nekateri omahljivci iz vrst delavskih organizacij, ki so nasprotovali že prvi stavki.

Vse je kazalo, da bo družbi to pot uspelo uresničiti svoje načrte. Zato je OK — KP v revirjih sklical v začetku avgusta skrivne sestanke svojih članov. Na sestankih so se pogovorili o ukrepih za izvedbo akcije rudarjev. V Zagorju se je na Gambergu zbralo 18 komunistov, med njimi sta bila tudi Alojz Hohkraut in Tone Tomšič iz Ljubljane. Taki sestanki so bili tudi v Trbovljah in Hrastniku. Sklenjeno je bilo, da je potrebno organizirati odpor rudarjev s stavko, četudi mimo tedanjih voditeljev delavskih organizacij, predvsem onih, ki so stavki znova nasprotovali.

Pod neposrednim vplivom in vodstvom komunistov ter borbenih

rudarjev so rudniški delavci v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku 10. avgusta organizirano in enotno stopili v drugo stavko, ki jo nekateri imenujejo drugo gladovno stavko. Ta stavka pa ni imela značaj gladovne stavke, ker je večina delavcev sprejemala hrano. Komunisti so med stavko organizirali posebne skupine za oskrbovanje stavkajočih s hrano. Zgodilo pa se je, da posamezne skupine stavkajočih v tej stavki le niso dobile dovolj hrane. Rudarji so spet zasedli vse rudniške obrate in delovišča.

Na obratih so na obratnih sestankih stavkajoči izvolili iz svojih vrst posebne »stavkovne akcijske odbore«, ki naj bi pred družbo zastopali njihove interese. V teh akcijskih odborih so bili poleg delavcev različnih strank zastopani največ nekateri vidni komunisti, ki so delovali med rudarji. V Trbovljah je bil predsednik akcijskega odbora Ivan Giuliani, v odboru pa so bili še Jazbec, Keše, Bastič, v Zagorju Eberl Leopold, Okrogar Anton, Debeljak, v Hrastniku Mlakar, Jagodič, Šterban, Jerič in še nekateri drugi komunisti.

Da bi zlomila stavko je TPD drugi dan po njej na rudniških obratih izobesila posebne razglase z naslednjo vsebino:

»Ker je stavka nezakonita, obveščamo vse stavkajoče, da so od dneva začetka stavke odpušteni, iz-

vzemši one, ki se takoj povrnejo na delo!«

Toda tudi to ni pomagalo in rudarji so stavkali naprej.

Že tretji dan stavke je TPD na pritisk javnega mnenja, predvsem pa odločnosti stavkajočih rudarjev, morala poklicati na pogajanja zastopnike delavskih organizacij in prvič tudi zastopnike akcijskih stavkovnih odborov.

Dva dni so trajala pogajanja. Po burnih razpravah, obtožbah, naperjenih zlasti proti zastopnikom akcijskih stavkovnih odborov, češ, da je stavka nezakonita, da jo vodijo komunisti, je volja rudarjev spet zmagala.

TPD je 5. dan stavke preklicala svoje namene in izdala pismeno zagotovilo, da preklicuje nameravano znižanje plač, dokler ne bodo v mezdnem pogajanju doseženi sporazumi z zastopniki delavcev. Na posebno zahtevo zastopnikov delavcev je izjavila tudi, da proti stavkajočim in njihovim zastopnikom ne bo izvajala nobenih represalij. Vsem je namreč že preje grozila z odpusti.

Ko so stavkajoči rudarji zvedeli za rezultate pogajanj, so hoteli še en dokaz, da družba misli resno. Zahtevali so, da se najprej umakne izpred vseh rorov in obratov žandarmerija in policija, šele nato bodo zapustili delovišča. Policija se je res umaknila in 15. avgusta so rudarji stavko prekinili in naslednji dan začeli z rednim delom.

V mezdnih pogajanjih, ki so se začela takoj po stavki je TPD sicer v septembru oz. oktobru znižala rudarjem toda namesto 6 — 8 % le 2 — 3 % ali znatno manj kot je nameravala storiti pred tem. Določili so novo količino deputatnega premoga na 6 ton letno za rudarja. Družba je odstopila od svoje zahteve po dekatégorizaciji okoli 500 rudarjev v nižje mezdne grupe, zavezala pa se je tudi, da v prihodnjih 9 mesecih ne bo spremenila delovnih pogojev in ne bo nobenega odpustila z dela, čeprav je bila njena prvotna namena odpustiti 500 — 600 delavcev.

Že v objavi števila delovnih dni za drugo polovico avgusta je družba napovedala 11 delovnih dni, ali 5 šihotov na teden, kar je znatno izboljšalo prejšnji položaj rudarjev, ko so delali le po 2 do 3 šihte na teden.

Obe stavki rudarjev leta 1934 sta za delavsko gibanje izredno pomembni. To je bil prvi večji nastop delavcev v Sloveniji po uvedbi diktature, ki mu je kmalu sledila vrsta stavk po drugih industrijskih krajih. V teh dveh stavkah je komunistom in borbenim delavcem uspelo ustvariti akcijsko enotnost v delavskih vrstah med rudarji, ki je bila pogoj za vse kasnejše nastope rudarjev v zasavskih revirjih napram TPD.

Naglav Ado

Angažiranost in naloge ZK pri delu ZPT

Če smo takoj po integraciji lahko ugotavljali pomembno in pozitivno vlogo, ki jo je v času predpriprav in za uspešno izvedbo referenduma o integraciji Zasavskih premogovnikov odigrala ZK na vseh treh rudnikih, pa bi s temeljitejšo analizo o delu in angažiranosti ZK v okviru Zasavskih premogovnikov prišlo do zaključka, da je njena družbeno politična aktivnost, predvsem kot enotna organizacija ZK pri Zasavskih premogovnikih, kakor tudi organizacije ZK po rudnikih, precej popustila. Za tako ugotovitev oziroma oceno obstojajo poleg subjektivnih, tudi nekateri objektivni razlogi.

Prav gotovo je reorganizacija ZKS, ki je bila izvedena 1967 leta, negativno vplivala na aktivnost komunistov, predvsem na rudnikih

Hrastnik in Zagorje. Na teh dveh rudnikih so bile namreč ukinjene osnovne organizacije in formirani aktivni ZK, člani pa so po statutu vezani na krajevne organizacije. Takrat je med komunisti na splošno prevladovalo mnenje, da je sedaj težišče njihovega dela v krajevnih organizacijah in da v okviru podjetja nimajo kaj več dosti razpravljati.

Spremenjena oblika organiziranosti ZK pravzaprav ne bi smela vplivati na večjo ali manjšo aktivnost komunistov, vendar je organiziranost v dinamičnem smislu bistven element in pogoj za uspešnost delovanja komunistov. Zato se je potrebno zoperstaviti pojmovanju, da institucionalizacija in čvrstina v organiziranju avtomatično pomeni birokratizacijo.

Če torej ugotavljamo, da angažiranost in delovanje komunistov v okviru Zasavskih premogovnikov slabi in postaja neučinkovito, je to v precejšnji meri krivda vodstev organizacij, oziroma aktivov. Tudi struktura članstva, katerega ideološka, kakor tudi splošna izobrazba nista ravno na zavidljivem nivoju, vplivata na aktivnost in uspešno delovanje ZK.

Že samo dejstvo, da se rudarstvo nahaja v krizi in da Zasavski premogovniki združujejo rudnike, ki leže na območju treh občin, nujno zahteva aktivno in dobro organizirano ZK, ki bo znala probleme in interese treh dolin povezati v enotne cilje in težnje ter jih bodo komunisti, ki delajo v samoupravnih organih, tudi prezentirali tem organom.

Neaktivnost vodstev ZK se kaže predvsem v tem, da le redko sklicujejo sestanke aktivov, organizacije in konference, čeravno se pojavljajo na posameznih rudnikih, kot tudi pri ZP, nekatera precej problematična vprašanja, do katerih bi ZK morala imeti svoja stališča in gledanja na reševanje teh problemov. Istočasno pa ugotavljamo, da je udeležba komunistov na članskih sestankih porazna in bo v prihodnosti temu vprašanju potrebno posvetiti več pozornosti in zahtevati od komunistov več resnosti in partijske discipline. Napačno je mišljenje nekaterih komunistov, da je dovolj, če več ali manj aktivno dela v samoupravnih organih, družbenopolitičnih organizacijah ali društvi in da ni važna udeležba na sestankih ZK, kot je npr. tudi napačno mišljenje nekaterih, da je s tem, ko se udeležuje sestankov aktiv ali organizacije, že opravil svojo partijsko dolžnost. Oboje mora biti tesno med seboj povezano. Zato se na sestankih ZK morajo izoblikovati enotna stališča do posameznih vprašanj, ki so pomembna za nadaljno krepitev in razvoj naše delovne skupnosti, za izpopolnitev našega samoupravnega mehanizma in uveljavljanje demokratičnega in humanega samoupravnega socializma.

Sprejeta stališča, ki naj bodo odraz programa, smernic in drugih dokumentov ZKS ter splošnega mnenja kolektiva, pa naj bodo za komuniste, ki delajo v samoupravnih organih, sindikatih in vodstvenih položajih obveza, da ta stališča zastopajo in si prizadevajo za njihovo uveljavitev. Seveda, če pa sestankov ZK ni, ali se jih komunisti ne udeležijo, potem ni enotnih stališč in komunisti večkrat nastopajo s svojim lastnim prepričanjem, ki pa ni vedno v interesu jačanja in utrjevanja integracije Zasavskih premogovnikov, niti v skladu s programom in cilji ZKS.

Program prireditev ob dnevu rudarjev

Poseben odbor, ki je bil ustanovljen pri ROS-u — rudniškemu odboru sindikata rudarjev pri našem podjetju, je pripravil program športnih prireditev ob letošnjem dnevu rudarjev. Člani delovne skupnosti bodo tekmovali po tem programu v nogometu, kegljanju, streljanju in šahu. Razpored tekmovalj po posameznih disciplinah je naslednji:

a) nogomet:

- 14. 6. 1969 ob 17. uri na igrišču SD Rudar Trbovlje, tekmujejo ekipi Trbovlje : Hrastnik,
- 21. 6. 1969 ob 17. uri v Hrastniku, tekmujejo ekipi Hrastnik : Zagorje,
- 27. 6. 1969 ob 17. uri v Zagorju, tekmujejo ekipi Zagorje : Trbovlje

b) kegljanje:

- 18. 6. 1969 ob 16. uri na kegljišču SD Proleter v Zagorju, tekmujejo ekipi:
- Hrastnik I : Trbovlje I,
- Zagorje I. : Hrastnik II,
- Trbovlje II : Zagorje II,

c) streljanje:

- 25. 6. 1969 ob 16. uri na strelišču v Kisovcu v Zagorju tekmujejo ekipi: dve iz Trbovelj, dve iz Hrastnika in ena iz Zagorja,

č) šah:

- 29. 6. 1969 ob 9. uri v delavskem domu v Zagorju tekmujejo ekipi: Hrastnik, Trbovlje, Zagorje.

Vsaka ekipa šteje 10 članov.

Rudarsko tekmovaljevanje pa bo v Zagorju dne 28. 6. 1969 v popoldanskem času. Udeležile se ga bodo tekmovalne ekipe rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Tekmovaljevanje bo obsegalo:

- postavljanje ločnega štiridelnega TH podporja

- montaža transporterja EVT 60
- izdelava provizorične zadelke
- delo sanitetne ekipe, obveza in prenos ranjenca.

V sredo, dne 2. julija 1969 bo ob 18. uri v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah proslava dneva rudarjev za celotno podjetje. Program proslave je naslednji:

- a) — slavnostni govor predsednika osrednjega delavskega sveta,
- objava razdelitve ročnih ur kot nagrade za dolgoletno delo pri podjetju,
- podelitev pokalov za dosežene uspehe na športnih tekmovanjih pred dnevom rudarjev,
- razdelitev nagrad za najboljše šolske naloge, ki so jih napisali učenci osnovnih šol iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja,
- razdelitev priznanj in nagrad za tehnične izboljšave;
- b) v koncertnem delu programa bodo sodelovali:
- ansambel Mahkovič Janez iz Zagorja,
- ansambel Veseli berači iz Hrastnika,
- ansambel Veseli rudarji iz Trbovelj,
- ansambel Tineta Jelena iz Trbovelj,
- tamburaši rudniške industrijske gasilske čete ZP iz Trbovelj,
- delavska godba Trbovlje,
- učenci VII. c razreda osnovne šole Tončke Čeč z Orfovim instrumentarijem.

Vse člane delovne skupnosti ZP vabimo, da se udeležijo vseh prireditev v kar največjem številu. Z veliko udeležbo bomo dali poudarek pripadnosti kolektivu Zasavskih premogovnikov.

Zato je ena prvih nalog ZK pri Zasavskih premogovnikih, da se organizacijsko utrdi in idejno-politično oboroži, ker bo le tako lahko nadaljevala svojo zgodovinsko vlogo, kot avantgarda delavskega razreda ter postala močan opornik samoupravnih organov pri reševanju vse večje problematike, ki spremlja našo panogo, kakor tudi problemov, ki se občasno pojavljajo v integriranem podjetju in katerih površno reševanje lahko negativno vpliva na razpoloženje kolektiva in medseboj-

ne odnose med posameznimi delovnimi enotami.

Še posebno v tem času se pred ZK postavljajo odgovorne in zahtevne naloge pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja in organizacije dela v delovni organizaciji. Ustavne spremembe — amandma XV, zahtevajo od komunistov, da kritično proučijo samopravne odnose in organizacijo samoupravljanja v naši delovni organizaciji in izvršilne funkcije samoupravljanja glede na to,

koliko omogočajo smotrno sodelovanje vseh zaposlenih pri reševanju skupnih zadev in učinkovitost poslovanja delovne organizacije. To naj bo trajna naloga komunistov, v katero moramo vključiti družbene politične organizacije in strokovne službe, razprava pa naj zajame celotni kolektiv, ki mora proučiti in oblikovati najbolj ustrezne oblike samoupravljanja in jih uzakoniti v svojih samoupravnih aktih.

Ludvik Zalokar

Potek del po sanacijskem programu

Ekonomsko stanje bivših samostojnih rudnikov, ki so sedaj integrirani v Zasavskih premogovnikih, je te prisililo, da so pričeli iskati možnosti za svoje saniranje. Tako sta rudnika Zagorje in Hrastnik-Trbovlje vsak zase izdelala sanacijski program, na podlagi katerih sta bila po popreju izvedeni integraciji odobrena sanacijska kredita, ki naj bi pomagala reševati obstoječe stanje.

Na rudniku Zagorje so še pred odobritvijo kredita pričeli z izvajanjem sanacijskih ukrepov s tem, da so začeli s poskusi za uvedbo novih načinov odkopavanja in z uvajanjem organizacijskih in drugih ukrepov s ciljem, da bi pocenili proizvodnjo, vendar zavoljo nezadostnih lastnih sredstev saniranje stanja ni moglo biti opravljeno hitro in učinkovito.

Kredit, katerega je rudnik Zagorje dobil na podlagi predloženega sanacijskega programa, naj bi služil za izboljšanje tehnologije pridobivanja premoga z uvedbo novih odkopnih metod (podetažno odkopavanje, metoda dolgih stebrov, uvajanje jeklenega podporja v etažnih progah in na čelih, zmanjšanje porabe lesa, zmanjšanje količin zaspila), uvajanje mehaniziranega nakladanja, izpopolnitev tehnološkega postopka na separaciji (izboljšanje izplena, obratovanje le na dve izmeni), za uvedbo nove vrste transportne mehanizacije itd.

Sanacijski program rudnika Trbovlje-Hrastnik je predvideval povečanje rentabilnosti v poslovanju in utrditev položaja na tržišču premoga. Ta predvidevanja naj bi bila uresničena z naslednjimi glavnimi ukrepi:

- uvedba nove podetažne odkopne metode (pridobivanje premoga iz stropa),
- dokončanje rekonstrukcije separacije z namenom, da se pboljša kvaliteta premoga, znižajo prodajne cene v din/1000 kalorij, zaradi izboljšane izplena separacije in znižanja obratovalnih stroškov,
- povečanje proizvodnje v jami Ojstro,

- zmanjšanje porabe lesa s povečano uporabo jeklenega podporja na etažnih jamskih komunikacijah,
- odpraviti ozko grlo v transportu in uvesti koncentracijo proizvodnje in transporta.

Ta program pa je zahteval gradnjo nekaterih zunanjih in jamskih zgradb ter nabavo elektro in strojne opreme. Za vse to je bilo potrebno pripraviti tudi vrsto variantnih rešitev in se končno odločiti za najfunkcionalnejše in najekonomičnejše, vendar po tehnologiji sodobne rešitve.

Zunanje zgradbe

Na zunanjih zgradbah je bilo doslej opravljeno naslednje delo: v Zagorju je bila predvidena predelava prostora nad bunkerjem rovnega premoga za suho odsejevanje premoga. Med vgrajevanjem sit se je pokazalo, da predelava ni potrebna zato so bila sredstva prenešana na projekt in objekt mehaniziranega transporta jalovine na separaciji, ki je v teku. Gradbeni del objekta je končan. Potrebno je montirati nosilne konstrukcije in gumi transportne trakove.

Od gradbenih del v Trbovljah je bila predvidena izdelava:

- Ojstro transformatorska postaja na V. obzorju. Postaja je že vgrajena in obratuje,
- drobilnica za kotlovni premog z opornim zidom in prizidkom na separaciji Trbovlje. Tudi ta objekt je že zgrajen in obratuje,
- težkotekočinska separacija v Trbovljah-izgradnja železobetonske zgradbe je v teku. Zabetonirani so kletni prostori, etaža 0,00 (prilije) ter etaža 5,40 (prva etaža). Gradnja se nadaljuje s pospešenim tempom. Izgradnja tega objekta je časovno v zaostanku deloma zaradi težav pri izkopu temeljev v grušču, deloma zaradi hude zime, pomanjkanja kvalificirane delovne sile in zamude pri izdaji gradbenega dovoljenja. Pri gradnji težkotekočinske separacije je potrebno pripomniti še to, da je bila naknadno ugotov-

ljena potreba, da se zgradi tudi drobilnica za komercialni premog, ki bo postavljena med bunkerjem rovnega premoga in poslopjem težkotekočinske pralnice. Obe novi zgradbi bosta ogrevani iz nove kotlarne, ki bo služila tudi za potrebe kopalnice.

Rudarsko gradbena dela

V Zagorju je bila predvidena zgraditev štirih jamskih objektov in sicer dveh v jami Kotredež in dveh v jami Loke.

V jami Kotredež so rudarsko gradbena dela v teku. Objekt H-20 je izdelan preko polovice celotne predvidene dolžine. Sprememba je nastala le v tem, da hodnik permanizirajo z betonskimi oblikovanci in ne podgrajujejo s TH podporjem kot je bilo prvotno predvideno. Zaradi te spremembe, ki je povzročila povečanje izdelovalnih stroškov, smo pri banki zaprosili za virnanski prenos sredstev iz objektov in opreme, katere zaradi spremembe projektov ne bo potrebno zgraditi oziroma nabaviti.

Hodnik H-40 je prav tako v gradnji. Tudi na tem objektu je prišlo do sprememb. Dolžina objekta je bila zaradi spremenjene geološke situacije povečana od predvidene dolžine 150 m na 390 m in več. Do sedaj je bil na tem objektu opravljen v glavnem izkop in le manjši del hodnika je permaniziran. Permanizacija je v zaostanku, predvsem zaradi izredno težkih pogojev za dostavo gradbenega materiala. Zaradi poveč. obsega del smo zaprosili pri banki za virnanski prenos sredstev iz pozicij sanacijskega kredita, ki ne bodo koriščena. V jami Loke delajo na objektih, ki so bila predvidena v sanacijskem programu ali ustavljena, ali pa sploh še niso začeta. Po zadnjih odločitvah predvidenega objekta ne bodo gradili, temveč bo denar porabljen za odpiralna dela na V. obzorju. Pri rudnikih Hrastnik in Trbovlje je bil kredit predviden za dela na objektih povezave Ojstro-Terezija II. polje. Glavna objekta povezave sta proga na V. obzorju v dolžini cca 290 m in nad-

kop dolžine 248 m po dolomitu. Poleg križišča s priključki na ostale objekte na V. obzorju Ojstro je izdelano 93 m izkopa proge in permaniziranih 58 m te proge. Razen navedenih del je v okviru tega objekta predvidena izdelava oblomne proge na Savskem obzorju v predelu Polaj-Terezija II. polje, katere izkop je že opravljen. Potrebna je le še delna razširitev na dvotir, ureditev tirov ter trolley voda.

K rudarsko gradbenemu delu iz sanacijskega programa spada tudi zvrčališče na separaciji Trbovlje z nadkopi za povezavo, bunker rovnega premoga, ter montažno drenažni rov. Izdelati bo treba še nadkop III, ki bo služil za povezavo med bunkerjem rovnega premoga in novo projektirano drobilnico komercialnega premoga, dalje podaljšek proge od zvrčališča A na dan ter drenažni kanal v montažno drenažnem rovu. Obložena so dela na

proboju proge od zvrčališča A na dan. Sledila bo izdelava nadkopa III. in končno še permanizacija.

Domača oprema

Od domače opreme so bila v rudniku Zagorje sredstva za nabavo v glavnem že izkoriščena, razen na postavkah, za katere se je zaprosilo za prenos sredstev na druge postavke.

Iz kreditnih sredstev, namenjenih za področje Trbovelj pa je bila že nabavljena in montirana oprema drobilnice in oprema za zvrčališče. Nabavljena je tudi domača oprema za ostali zvrčališči, ki jo sedaj montirajo. Prav tako je bil nabavljen tudi del opreme za težkotekočinsko separacijo, medtem ko je ostala oprema naročena in v fazi dobavljanja.

Uvozna oprema

Pri uvozni opremi za rudnik Za-

gorje je odpadla nabava ciklonov zaradi še nezadostno razčiščenega vprašanja tehnologije. Ostalo opremo pa dobavljajo.

Za področje rudnika Hrastnik in Trbovlje je bila nabavljena oprema od francoske firme PIC za težkotekočinsko separacijo, dalje TH oporje, stiskalnici za ravnanje TH oporja, vrtalni stroj za raziskovalno vrtnanje, aparaturna za hidravlično napajanje premogovega sloja, zasipni stroji Beien in kompresorji CKD z motorji. Trolley električne lokomotive pa so v fazi dobave.

Izdelavo zunanjih in jamskih objektov ter montažo električne in strojne opreme moramo forsirati, da bodo naprave pričele čimprej obratovati in s tem omogočile doseči pričakovani tehnološki in ekonomski efekt.

Bole Milan, dipl. inž. rud.

Regulacija struge potoka Kotredežca

V članku »Potek del pri reševanju problematike proizvodnje na obratu Kotredež«, ki je izšel v majski številki našega glasila, so bile glede na dosedanje in predvideno problematiko pri odkopavanju premoga v jami Kotredež — Orlek nakazane rudarsko-tehnične rešitve, s katerimi bo možno razširiti odkopne kapacitete te jame. Da bi čim hitreje omogočili varno odkopavanje z rušenjem krovine v področju, kjer prečka še neodkopano premogovo slojišče jame Kotredež potok Kotredežca, je najprej potrebno izvesti vsa dela v zvezi z regulacijo potoka v Potoški vasi. Trenutno na kritičnem odseku potoka, ki je predviden za regulacijo, predstavljajo občinsko cesto IV. reda Zagorje — Čemšenik. Približno na polovico nove trase so že končana zemeljska dela. Trasa nove ceste poteka precej višje po desnem pobočju kotredežke doline in je v svojem zgornjem odseku pretežno nasuto s separacijsko jalovino, delno pa bo vrezana v teren. Dela v zvezi s prestavitvijo ceste na dolžini cca 740 m bodo predvidoma končana v mesecu juniju t. l. Takoj po izdelavi projekta za prestavitev mestnega vodovoda, ki je v delu pri podjetju »Projekt nizke zgradbe« — Ljubljana, bodo pričeli s prestavitvijo obeh cevovodov mestnega vodovoda. Cevovoda tega vodovoda bosta glede na sedanjo traso potekala višje in sicer ob desnem robu cestišča prestavljene ceste Zagorje — Čemšenik. Cevovoda bosta potekala po površini tako, da ju bo možno stalno kontrolirati in po potrebi podlagati. Tako bo levi rob cestišča prost in bo možno na poljubnem mestu ob regulirani strugi iztresati iz kamionov separacijsko jalovino

in jo razgrinjati z buldožerjem po terenu, ki se bo posedal. Poseben problem pri prestavitvi mestnega vodovoda predstavlja cevovod Ø 175 mm, ki je sestavljen iz najrazličnejših vrst cevi od jeklenih, litoželeznih do azbestno-cementnih, obenem pa ima zajetje Rove malotlačno višino, tako, da sedaj ta problem pretresajo hidrotehniki. Pri prestavitvi cevovoda Ø 100 mm, ki poteka iz zajetja Lošče ne bo težav, ker ima to zajetje zadostno tlačno višino.

Dela na regulaciji potoka bo torej možno pričeti takoj, ko bosta prestavljeni cesta in vodovod, ker poteka trasa bodoče regulirane struge skoraj po trasi sedanje ceste. Na terenu je trasa nove struge že zakoličena, medtem ko je izdelava samega projekta za regulacijo v zaključni fazi. Osnovo za izdelavo projekta potoka Kotredežca predstavljata v prejšnji številki našega glasila navedeni študiji, v katerih je bila obdelana geomehanika in možnosti za zaščito jame Kotredež — Orlek pred vdorom vode iz potoka Kotredežca. Na strokovni razpravi 11. 4. 1969 je tehnično vodstvo ZP-T na temelju takrat zbrane dokumentacije in rezultatov opazovanj, dobljenih pri simuliranju površinskih deformacij pri odkopavanju z rušenjem krovine, na modelu polno obremenjene gumijaste struge v merilu 1 : 10, ki ga je izdelala »Sava« iz Kranja, odločilo, da se za zaščito jame pred vdorom vode iz potoka obloži dno struge potoka z gumijastimi ponjavami. Na tej razpravi je bilo tudi sklenjeno, da naj še širina gumijaste struge dimenzionira na pretok vode 30 m³/sek., ki je bil izmerjen 8. 8. 1926. Isto količino vode smo izračunali glede na vodo-

staj leta 1938, ki so ga opisali tamkajšnji stanovanjci. Takrat se je namreč nad Partizanskim vrhom utrgal oblak. Po statističnih podatkih hidrotehnikov predstavlja pretok 30 m³/sek. vodo, ki se utegne pojaviti vsakih 7 let. Na razpravi je bilo tudi predvideno, da naj ima celoten v terenu izoblikovani profil regulirane struge 1 m debelo glinasto posteljico in propustnost 65 m³/sek., kar predstavlja po verjetnostnem izračunu hidrotehnikov 100 letno vodo za zbirno področje potoka Kotredežca, ki znaša 25 km². V tej veliki strugi pa bo po dnu ločnega dela struge na dolžini 7,8 m položena gumijasta ponjava. Ta del popolnoma varovane struge s propustnostjo 30 m³/sek., bo zmožen odvajati vode, ki so se dejansko pojavile le dvakrat v zadnjih 40 letih. Da bi dobili čim popolnejšo sliko o deformacijah zemeljske površine na mestu, pod katerim napreduje širokočelni odkop z rušenjem krovine, smo preko polja 31 zakoličili na površini profil, na katerem vsaka dva dni opazujemo posedanje zaradi odkopavanja na 20. etaži (kota 144), ki se nahaja cca 150 m pod površino. Na temelju teh meritev smo ugotovili, da se začne površina rahlo trgati pri rušnem kotu 58°, stopničaste razpoke — kaskade od 30 do 60 cm, pa pri rušnem kotu 68° glede na odkopno etažo. Te meritve so tudi pokazale, da kaskade in razpoke ne nastajajo trenutno, temveč po daljši časa trajajočem zveznem posedanju. Do odpiranja večjih razpok na terenu pride predvsem na strmějšíh pobočjih, kjer pride poleg posedanja terena, še do plazenja pobočij. Ker je teren v dolini Kotredežce blago položen in obdan na obeh straneh s pobočji pričakuje-

mo, da zaradi takšnega terena in kompresije pobočij ne bo prišlo do tvorbe širših razpok od 1 m. S temi podatki so pristopila k izdelavi projekta za regulacijo potoka Kotredežca, ki bo sestavni del dopolnilnega projekta »Odpiranje in eksploatacija premoga v severnem križu kotredežke in orleški kadunji med 2. in 6. obzorjem od ordinate 4300 do ordinate 5100«. Glede na zahteve, ki jih postavlja Rudarski organ SRS, bo hidrotehnične osnove projekta regulacije obdelal »Projekt nizke zgradbe« — Ljubljana, ostali del projekta, se pravi statiko in funkcionalnost gumijaste struge in vezanih delov ter tehnologijo remontov, pa je izdelal projektivni oddelek ZP-T. Dne 4. in 5. 6. t. l. je bila opravljena interna revizija konceptnih izračunov in konstrukcijskih zasnov posameznih elementov za ta projekt, s čemer že lahko podamo končno podobo o tem, kako bo izgledala regulirana struga.

Regulirana struga bo imela svoj začetek pri peskolovu, ki bo lociran ob vznožju vinskega vrha pri vasi Kotredež, kjer pridejo na površino talne nepropustne plasti premogovega sloja. Peskolov bo zgrajen z namenom, da se tam ujame ves prod in vejevje, ki bi se utegnili v strugi odložiti in poškodovati gumijasto dno struge. Ta peskolov bodo čistili občasno z nakladalcem. 75 m od peskolova bo regulirana struga izvedena v klasični izvedbi. En meter debela glinasta posteljica bo obložena iz odpadnih jamskih betonskih oblikovalcev. Takšna izvedba struge v tem delu je dopustna zaradi tega, ker so na tem mestu predvideni posedki le do 1 m in ne bodo potrebni večji remont. Ob koncu zgoraj opisanega odseka struge bo v tla vbetoniran betonski siderni blok, na katerega bo po celi širini s 26 zagostnimi spoji zasidrana vodotesna gumijasta ponjava in pa jeklene vodilne vrvi $\varnothing 24$ mm, ki bodo napeljene ob obeh robovih

struge. Takšen siderni blok je potreben, prvič zaradi samega vpenjanja gumijaste ponjave, drugič pa zaradi tega, da se vodotesno zajame voda v gumijasto strugo. Gumijasta ponjava struge bo položena na dolžini 650 m za odkopavanje do 4. obzora. Na koncu gumijaste struge bosta postavljena dva napenjalna jeklena stopiča višine 3 m. Tu bo vsaka od vodilnih vrvi obtežena z utežjo 3150 kp. Na ta način bo možno elastično vpeti vodilni vrvi in gumijasto ponjavo, s čemer bo tudi omogočeno samodejno uravnavanje dolžine vrvi glede na krčenje in raztezanje pri temperaturah. Z utežmi napete vodilne vrvi, ki bodo potekale skozi vulkanizirane jeklene tulce na robovih gumijaste ponjave in bodo dodatno pričvrščene z verigo na hrastove pilote, bodo lahko prenašale, z vodo napolnjeno gumijasto strugo preko 1 m široke razpoke. 6 mm debela ponjava s trdnostjo 200 kp/cm² bo imela glede na predvidene obremenitve dvakratno varnost.

Za zajetje talne vode, ki teče po produ v dolini Kotredežke, bomo v najožjem delu doline v področju talnih plasti, izkopali skozi prod do nepropustnih talnih plasti zaseko in jo nato napolnili z glino. Površinske vode, ki se bodo stekale s pobočij, bomo lovili z manjšimi jarki po terenu. Tega bomo zasipavali tako, da bo imel padec proti strugi. Na več mestih bomo nato vodo iz teh jarkov s kratkimi lesenimi žlebovi premostili v gumijasto strugo. Potoček Orleško bomo od sedanjega zajetja v rezervoarju za splavno vodo, pri normalnih vodah speljali po dveh cevovodih po orleškem rovu do regulirane struge Kotredežke. Ker pa ta potoček v času nalivov močno naraste in največkrat vdere ob sedanji obratni cesti na Orleku proti Kotredežci, bomo po isti trasi izdelali manjšo glinasto strugo, ki jo bomo zaščitili z betonskimi oblikovalci. Izliv vode iz te struge v

regularno Kotredežco bomo izvedli s kratkim lesenim žlebom.

Poleg navedenih predvidenih del na objektih za zaščito jame pred vdorom površinskih vod, bo potrebno skrbeti za stalno in solidno vzdrževanje teh objektov, da bi izključili presenečenja. Posebno delo bodo terjala vzdrževalna dela na gumijasti strugi. Ob nizkih vodah, ki so značilna za daljša obdobja v poletnih sušnih mesecih (do 15 m³ na minuto), bo možno podpisavati gumijasto strugo v področju, kjer se na strugi pojavljajo žepi na naslednji način:

Glede na to, da bo gumijasta struga sestavljena iz 50 m odsekov, ki bodo med seboj spojeni z vodotesnimi zagostnimi spoji, bo možno 50 m odsek gumi ponjave izveči iz struge, vodo zaježiti in jo na razdaljo 60 m prečrpavati z Bibo črpalkami, nato pa v strugo nasuti potrebno količino jalovine, jo razgrniti in zopet položiti nato nanjo gumijasto ponjavo. Pri nekoliko višjih vodah (nad 15 m³/min.), ko ne bo možno vodo prečrpavati, pa bo možno podpisavati strugo na ta način, da bo buldožer s pomočjo vrvi preganil gumijasto ponjavo na nasprotni breg, pri čemer bo voda tekla naprej le skozi zoženo — zganjeno strugo, na drugem bregu pa bo možno z buldožerjem nasuti potrebno količino jalovine. Po remontu enega obrežja bi nato pristopili na enak način k remontu drugega obrežja.

Za izdelavo tega, z rudarskega stališča nenavadnega projekta, pri katerem so kompleksno združeni rudarsko — tehnični, geomehanski in hidrotehnični problemi, je moral projektivni oddelek ZP-T vložiti vse razpoložljive moči ob sodelovanju tehničnega vodstva ZP-T in nekaterimi strokovnjaki, ki so s svojimi konzultacijami pripomogli k dobri proučitvi te zahtevne naloge.

Marjan Manfredo, dipl. inž. rud.

Nabava novih električnih lokomotiv

Za prevoz premoga, jalovine in ljudi po savskem obzorju, uporabljamo trolež lokomotive. Za izvedbo vseh potrebnih transportov potrebujemo 9 lokomotiv v jami in eno za ranžiranje zunaj na separacijskem prostoru. Poleg teh trolež lokomotiv, sta dve lokomotivi v rezervi (ena za jamo, druga za zunanje potrebe), na dveh so v teku manjša popravila, ena pa je redno v glavnem popravilu. Obrat separacija razpolaga torej v celoti s 15 trolež lokomotivami. Na žalost pa se navedeno številčno stanje, za prevoz sposobnih lokomotiv, zelo hitro zmanjša, če slede okvare na pogonskih el. motorjih. Previjanje rotorjev z vsemi ostalimi deli traja blizu 14 dni. V takem primeru pade število

lo za prevoz sposobnih lokomotiv na 7 — 8, kar pa vsekakor povzroča znatne zastoje v proizvodnji. Okvare na lokomotivah tvrdke AEG in RAILWAY MINE nastanejo večinoma zato, ker so stare, prve nad 30 let, druge nad 20 let, poleg tega pa obratujejo ves čas pod zelo težkimi pogoji, saj so večkrat preobremenjene in vozijo skoraj nepretrgoma vsa leta. Spričo lokacije ja-

škov, prevozi vsaka lokomotiva dnevno približno 60 km, vse lokomotive skupaj pa 540 km na dan. Ni čudno, da navedeni obratovni pogoji vplivajo na dotrajanost mehanizma in električnega dela trolež lokomotiv. Iz evidence popravil je razvidno, da so obstoječe trolež lokomotive tudi po kvaliteti različne. Iz tabele je razvidno, da so najboljše lokomotive vrste RAILWAY

Vrsta	Leto dobave	kom	Izpad		El. mot. Kw	Vlečna sila kg
			dni/leto	dni/kom		
AEG	1938	4	175	44	2 x 18,5	1260
RAILWAY MINE	1946	8	229	28	2 x 36	1530
KREKA	1960	2	150	75	2 x 18	940
SRD	1959	1	61	61	2 x 12,5	940

MINE, ki imajo močne el. motorje, ter je vsaka letno povprečno le 28 dni v popravilu medtem, ko so najslabše Kreka in SRD, od katerih je vsaka zaradi nekalitnih el. motorjev Rade Končar — Svetlost, Reka, letno povprečno po 75 oziroma 61 dni izven obratovanja zaradi okvar. Temu ustrezno so tudi stroški popravil zelo visoki ter znašajo za vse lokomotive 20,650.000 S din letno. Škoda pa se zviša najmanj vsaj za 100 %, če upoštevamo, da se pri izpadu lokomotiv na 7 — 8 lokomotiv, ki se obratujejo, občutno zniža tudi proizvodnja premoga.

Obstoječa navodila za ocenitev osnovnih sredstev določajo za troje lokomotive čas trajanja 10 let. Sedanja vrednost vseh naštetih lokomotiv znaša še 42,670.000 S din, t. j. toliko kolikor znaša vrednost ene nove lokomotive.

Da bi se izognili v bodoče vsem nepotrebnim velikim izdatkom, ki so v zvezi z okvarami na troje-lokomotivah, je nujno, da stare lokomotive postopoma nadomestimo z novimi, ki bodo solidnejše izvedbe in manj občutljive za sunkovito obratovanje.

Iz tega razloga smo se odločili za nakup 3 novih troje lokomotiv trdke Siemens-Schuckert, teže 13 ton, ki so opremljene z dvema el. motorjema po 35 Kw, torej skupne moči 70 Kw, vlečno silo 1950 kg ter hitrostjo 12,5 km/h. Kabina bo v sredini lokomotive, kar bo omogočalo pogled motorista naprej in nazaj. Stranske stene kabine bodo zastirte z zavesami, v kabini pa bo še dodatni sedež za spremljevalca vlaka. Odbijači lokomotiv, ki služijo istočasno za priklopitev vlaka, bodo

izvedeni tako, da bo mogoče priklopiti sedanje 1100 l jamske vozičke ali pa nove vozičke 3000 l.

Ena troje lokomotiva Siemens-Schuckert stane po pogodbi DM 89.300, s carino in ostalimi stroški bo stala lokomotiva 36,200.000 S din, torej vse tri lokomotive 108,600.000 S din. Hkrati s troje lokomotivami bodo dobavljeni tudi najnujnejši rezervni deli v skupni vrednosti 8,100.000 S din. Lokomotive bodo dobavljene v 10 — 12 mesecih. Med tem časom pa bomo morali zaradi teže novih lokomotiv in 300 l vozičkov temeljito popraviti spodnji ustroj tirov in izvesti medsebojno povezavo tračnic. Le s tem bomo dosegli zaželeni uspeh pri skupnem prevozu in znižanje obratovalnih stroškov.

Bantan Bruno, dipl. ing. el.

Delo samoupravnih organov

Osrednji delavski svet in upravni odbor našega podjetja sta imela v času od 16. aprila do 15. junija 1969 naslednje seje oziroma zasedanja, na katerih so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

1) Na 1. seji upravnega odbora, dne 2. aprila 1969:

- za predsednika upravnega odbora je soglasno izvolil tovariša Zdovca Franca, glavnega strelca na rudniku Hrastnik, za njegovega namestnika pa tovariša Bergerja Ivana, dipl. inž. rud., obratovodjo na rudniku Trbovlje,
- za mandatno dobo 1960-70 je imenoval komisijo za oddih in rekreacijo v naslednjem sestavu: Zorčič Jože — predsednik, člani: Zdovc Franc, Podkoritnik Marko, Razboršek Karel, Govejšek Tomo, Tabor Karel,
- v uredniškem odboru glasila Srečno pa so naslednji tovariši: Dobčnik Stane, Kantužar Rado, Sotlar Alojz, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Savšek Janko, Lapornik Janko, oec., Jermol Adolf, dipl. inž. rud., Lenarčič Tine,
- potrdil je poročilo predsednika upravnega odbora o delu UO v pretekli mandatni dobi 1968/69,
- ugodno je rešil 7 prošelj in pritožb, 4 je zavrnil, 2 pa je odložil na kasnejše reševanje,
- odobril je znesek 2.000,00 din namensko za pomoč šolam ob zaključku šolskega leta (maturantom srednjih šol),
- pripravil je predlog za osrednji delavski svet za nabavo nekatere opreme za počitniški dom na Rabu,
- imenoval je komisijo za razdelitev sredstev za individualno stanovanjsko izgradnjo v letošnjem letu,
- komercialni sektor je dobil nalogo, da organizira ekipo za ru-

šenje trikotne postaje na Pleškem, ob določenih pogojih,

- pripravil je predlog za spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi osebnih dohodkov;

2) Na 2. seji upravnega odbora, dne 25. aprila 1969:

- 3 vloge je rešil ugodno, 1 je zavrnil, o petih pa ni zavzel dokončnega stališča,
- sprejel je načelno stališče, da se vsem članom delovne skupnosti, ki sodelujejo v ekipah podjetja na raznih športnih tekmovanjih in se poškodujejo, prizna 100 % no nadomestilo na osebne dohodke podjetja, medtem ko se poškodba sama, dobljena med raznimi športnimi tekmovanji v katerih zastopajo podjetje, ne smatra za obratno nezgodo,
- pripravil je predlog za sklepanje na ODS za nabavo nekatere opreme,
- pripravil je predlog za sklepanje na zasedanju ODS, da bi odobril občinski skupščini Hrastnik 600.000,00 din, namensko za izgradnjo kino dvorane v Hrastniku s tem, da podjetje odplačuje anuitete v dobi 3. let od leta 1970 dalje,
- pripravil je predlog za ODS za odpis neizterljivih terjatev na pram Knupež Alojziji in Srečku s tem, da finančni sektor še nadalje vodi terjatev v izvenfinančni evidenci,
- odobril je odkup bonov v vrednosti po 5,00 din za člane delovne skupnosti, ki so se udeležili proslave 50-letnice KPJ, SKOJ-a in sindikatov 1. maja 1969 na Mrzlici,
- določil je, da bo proslava ob dnevu rudarjev letos izvedena tako, kot pretekla leta, t. j. izvedena bodo športna tekmovanja, rudarska tekmovanja in pa osred-

nja proslava,

- odobril je v skladu z določili pravilnika o delitvi osebnih dohodkov nekatere spremembe delovnih mest v sektorju za tehnično pripravo,
- na podlagi poročila komisije za spremljanje in izvajanje določil pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, je soglašal s stališči do pritožb članov delovne skupnosti na nekatera določila obstoječega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov;
- s tem v zvezi je sprejel nekatere sklepe, ki so v zvezi z izvajanjem pravilnika o delitvi osebnih dohodkov,
- komisija za spremljanje in izvajanje pravilnika o delitvi osebnih dohodkov je bila razrešena svojih obveznosti, ker je svojo nalogo opravila,
- strinjal se je s predlaganimi pogoji letovanja članov delovne skupnosti v počitniških domovih podjetja; samoprispevki članov delovne skupnosti znašajo v letošnjem letu za letovanje v počitniškem domu na Rabu 10,00 din, v Crikvenici 12,00 din na Partizanskem vrhu 12,00 din dnevno. Potrdil je tudi poročilo in delo komisije za oddih in rekreacijo z vsemi predlaganimi predlogi in ukrepi,
- potrdil je finančni obračun in delitev dohodka podjetja za I. trimesečje 1969,
- za izboljšanje finančnega stanja rudnika Zagorje je sprejel nekatera stališča glede zaostritve naročanja raznovrstnega materiala, zmanjšanja porabe razstreliva, odpis osnovnih sredstev, nedeljsko obratovanje itd.,
- soglašal je s poročilom o porabi amortizacijskih sredstev, sredstev velikih popravil in kredita za izvedbo sanacije za I. trime-

seče t. l.,

- soglašal je s sporazumno prekinitvijo delovnega razmerja tovariša Bogdana Anžurja, dipl. oec., dosedanjega direktorja komercialnega sektorja in to z veljavnostjo od 1. maja 1969; za novega direktorja komercialnega sektorja je UO imenoval na podlagi predloga razpisa z veljavnostjo od 1. maja t. l. dalje tovariša Janka Lapornika, oec., dosedanjega oddelka,
- soglašal je s tem, da prevzame podjetje odplačevanje štipendij tovariša Hančiča Antona, socialnega delavca, po posebej sklenjeni pogodbi,
- soglašal je s tem, da RŠC pripravi poseben prospekt, ki naj bi služil v pripravah za vključitev novih vajencev v RŠC,
- razpravljal je še o sodelovanju z rudarskim oddelkom TSS v Velenju.

3) Na 17. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 28. aprila 1969:

- na znanje je vzel poročilo o konstituiranju novoizvoljenega upravnega odbora,
- odobril je nekatere popravke, spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, z veljavnostjo od 1. maja 1969 dalje; hkrati je sprejel nekaj sklepov, ki jih morajo izvesti posamezne strokovne službe in se nanašajo na izvajanje pravilnika o delitvi osebnih dohodkov,
- kadrovske sektor je dobil naloge, da pri pristojnih organih sproži ureditev vprašanja priznanja delovne dobe za člane delovne skupnosti, ki so končali vajeniško dobo rudarske stroke v času okupacije, glede na to, da so bili ves čas svojega izučevanja zaposleni na fizičnih delih v jami,
- potrdil je finančni obračun in delitev dohodka za I. trimesečje t. l. za vse dejavnosti t. l.,
- potrdil je poročilo o uporabi amortizacije, sredstev velikih popravil in sanacijskega popravila v I. trimesečju t. l. ter poročilo o poteku izvajanja investicijskih del,
- sprejel je nov hišni red za stanovalce v rudniških samskih domovih na celotnem območju podjetja,
- odobril je nabavo nekatere opreme za menzo v Hrastniku in počitniški dom na Rabu,
- odobril je občinski skupščini Hrastnik 600.000,00 din namensko za izgradnjo kino dvorane v Hrastniku. Podjetje je prevzelo v okviru tega zneska plačilo treh anuitet s tem, da zapade prva anuiteta v plačilo v letu 1970, po sprejetju zaključnega računa za leto 1969. Odobrena sredstva bodo bremenila sklad skupne porabe;

4) Na 3. seji upravnega odbora, dne 20. maja 1969:

- ugodno je rešil dve vlogi, dve je zavrnil, o štirih pa bo ponovno razpravljaj, ko bo zbrano gradivo,
- pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na zasedanju osrednjega delavskega sveta, da bi odobril sredstva za preventivno zdravljenje 41 otrok članov delovne skupnosti, ki so socialno in zdravstveno ogroženi, nabavo dodatne opreme za menzo v Hrastniku ter spremembe in popravke pravilnika o delitvi osebnih dohodkov za avtopark,
- soglašal je s tem, da komisija za razdeljevanje sredstev za individualno stanovanjsko izgradnjo upošteva tudi prosilce iz vrst članov delovne skupnosti, ki gradijo stanovanjske hiše izven območja rudnika Hrastnik in Trbovlje, vendar le pod pogojem, da ti izpraznine rudniško stanovanje v dveh do treh letih,
- določil je članom delovne skupnosti, ki so odšli po službeni potrebi v počitniške domove, osebni dohodek, obračunan za 30 delavnikov, medtem ko se vrednost opravljenega nadurnega dela izravna z brezplačno prehrano,
- odobril je izplačilo nagrad tistim članom delovne skupnosti, ki so odšli v pokoj v času od 18. 9. 1968 do 15. 5. 1969 po 100,00 din, izročitev pismenega priznanja in izvedbo krajšega izleta,
- odobril je delovnim invalidom podjetja, ki se zaposlijo v drugih delovnih organizacijah 7 ton deputatnega premoga, ki ga lahko dvignejo v treh letih od datuma odhoda iz podjetja, v enakomernih letnih količinah; to določilo velja pa le v primeru, če v podjetju, kjer se je zaposlil ne prejema deputatnega premoga ali nadomestilo za kurjavo,
- določil je tarifo za uporabo norveške lutke za poučevanje, kako se daje umetno dihanje v primerih potrebe,
- soglašal je s finančnim obračunom in delitvijo dohodka v času od 1. 1. do 30. 4. 1969 za vse dejavnosti; za ODS je pripravil predlog za razdelitev povečanega dohodka, ugotovljenega po komisiji SDK za pregled zaključnega računa za leto 1968,
- analitski oddelek je dobil naloge, da izdela predlog rebalansa finančnega plana za leto 1969, ob upoštevanju stališč, ki jih je sprejel upravni odbor,
- soglašal je s poročilom o nedeljskem in nadurnem delu; predloge normativov za delo ob dela prostih sobotah in nadurah, so dobile vse delovne enote v proučitev,
- odobril je počitniško prakso 130 dijakom in študentom v našem podjetju,
- podjetje organizira posvetova-

nje o osnovah pokojninskega in invalidskega zakona za predstavnike samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij ter nekaterih strokovnih služb, obravnaval je še vprašanje periodičnih zdravniških pregledov zaposlenih, prvi pomoči ter o pomoči ter o problematiki obračunavanja hranarin;

5) Na 18. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 29. maja 1969:

- sprejel je prečiščeno besedilo 27. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki se nanaša na razporejanje članov delovne skupnosti na delo,
- odobril je razdelitev nerazporejenega ostanka dohodka, ki ga je ugotovila komisija SDK ob pregledu zaključnega računa za leto 1968,
- potrdil je finančni obračun in delitev dohodka za prve štiri mesece 1969,
- sprejel je rebalans (popravek) finančnega plana podjetja za leto 1969. Po tem rebalansu bo rudnik Zagorje predvidoma izkazal negativni finančni rezultat v višini blizu 900.000,00 din, katerega pa bodo pokrile ostale delovne enote v določenem razmerju. Po določeni lastni ceni bo rudnik Zagorje oblikoval osebne dohodke, ki so v okviru predvidenih lastnih stroškov postavljeni na višino povprečnih osebnih dohodkov v prvih treh mesecih t. l.; s tem v zvezi je bilo sprejeto še prečiščeno besedilo 9. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov,
- sprejel je program zasedanja osrednjega delavskega sveta do konca letošnjega leta,
- odobril je odpis neizterljive terjatve napram Knupež Srečku in Alojziji s tem, da finančni sektor to terjatev še nadalje vodi v izvenbilančni evidenci,
- za potrebe menze na rudniku Hrastnik je odobril nabavo novih miz in stolov,
- odobril je sredstva za preventivno zdravljenje 41 otrok članov delovne skupnosti, ki so socialno in zdravstveno ogroženi,
- 12 članom delovne skupnosti je odobril pravico do prejetanja nadomestila osebnega dohodka zaradi delovne invalidnosti,
- na znanje je sprejel poročilo analitskega oddelka o problematiki avtoparka na rudniku Zagorje; s tem v zvezi je sprejel novo razvrstitev delovnih mest šoferjev in avtomehanikov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov,
- odobril je prenos pravice uporabe nekaterih gradbenih zemljišč na občini Hrastnik in Zagorje;

6) Na 4. seji upravnega odbora, dne 13. junija 1969:

- 5 vlog je rešil ugodno, 3 pa je zavrnil,

- vsem 100 %-nim delovnim invalidom ZP-T in enemu spremljevalcu (družinskemu članu) je odobril enkrat letno 10-dnevno letovanje (brezplačno) v počitniških domovih ZP-T,
- soglašal je s tem, da RŠC izterja od staršev, katerih sinovi so iz samovoljnih nagibov prekinili učno pogodbo in sicer stroške, ki jih je imel RŠC z njihovim izučevanjem od začetka pa do dneva samovoljne prekinitve učnega razmerja,
- soglašal je s tem, da podjetje lahko uporablja denarna sredstva sklada skupne porabe, dosežene v letu 1969, za obratna sredstva,
- članom delovne skupnosti, ki grade lastne stanovanjske hiše, bo komercialni sektor zaračunal le 4 %-ni pribitek (namesto 10 %-nega) za prodan gradbeni material, prav tako pa bodo plačali le 60,00 din za žaganje 1 m³ okroglega lesa,
- rešil je vprašanje plačevanja dodatka za stalnost za tiste člane delovne skupnosti, ki so bili v času okupacije v učenem razmerju raznih strok pri našem podjetju in jim ta ni bila všteta v osnovo za dodatek za stalnost, ker se niso svoje stroke izučili zaradi vojnih okoliščin,
- odobril je višino nagrad praktikanom za opravljeno počitniško prakso,
- potrdil je seznam upravičencev iz vrst članov delovne skupnosti za prejem spominskega darila — ročne ure, ki bodo upravičencem izročene pred dnevom rudarjev 2. julija t. l.,
- odobril je izplačilo odškodnin trem oškodovancem iz Zagorja,
- pooblastil je pravni sektor, da pri podpisovanju reverzov za gradnje na eksploatacijskem območju našega podjetja vnese obvezno klavzulo o tem, da podjetje ne nosi nobenih stroškov za eventualno škodo, ki bi nastala na tem območju,
- odobril je nov cenik za pridobivanje odpadnih kovin,
- razveljavil je sklep upravnega odbora RTH iz julija 1967 o uvedbi dežurne službe članov reševalnih čet,
- soglašal je s poročilom o stroških službenih potovanj v tu- in inozemstvu,
- pripravil je predlog za osrednji delavski svet, da odobri nove cene za avtopark Trbovlje za storitve tujim naročnikom,
- potrdil je poročilo o proizvodni problematiki in s tem v zvezi sprejel vrsto stališč za izboljšanje situacije, predvsem na rudniku Zagorje,
- odobril je nekatera službena potovanja v inozemstvo za nekatere strokovne sodelavce,
- dal je načelno soglasje za nekatere odločitve v določenih vprašanjih, ki se nanašajo na poslovno problematiko podjetja.

Lenarčič Time

Kaj pričakujemo od preureditve bivše separacije v delavnice na rudniku Hrastnik?

Prva separacija pri rudniku Hrastnik je bila zgrajena leta 1875. To je bila zelo primitivna lesena zgradba in je imela precej časa edini pogon le s pomočjo parne lokomotive, ki je imela jakost 16 KS. Kasneje je bil vgrajen star enocilindrični parni stroj.

Druga separacija je bila zgrajena leta 1894, ki je imela najprej pogon tudi z enocilindričnim parnim strojem, leta 1913 pa je bil montiran prvi elektro motor, ki je imel jakost 30 KS.

Vse to je za takrat razmeroma nizko proizvodnjo ustrezalo, saj se je proizvodnja gibala takole:

1880	36.345	1910	221.220
1885	77.778	1915	199.910
1890	110.187	1920	168.350
1895	137.470	1925	249.100
1900	219.740	1930	189.800
1905	240.604		

Z naraščanjem proizvodnje pa je nastajala nujna potreba po sodobnejši separaciji, ki bi imela tudi večje kapacitete. Potreba in želje so bile izpolnjene leta 1931, ko je pričela obratovati nova, modernejša separacija. Ta je obratovala vse do 1. oktobra 1948.

S tem dnevom so pričeli prevažati premog po 4 km dolgi podzemeljski progi z električnimi lokomotivami v trboveljsko separacijo. Po združitvi rudnik Trbovlje-Hrastnik je bila strojna oprema bivše hrastniške separacije demontirana in večinoma prenesena na rudnik Kočevje.

Štavnica separacije je izdelana so-

lidno in kvalitetno, zato so podane vse možnosti, da se vsi prostori lahko koristijo. Obstoječi delavniški prostori so se z naraščajočo proizvodnjo in z razvojem tehnološkega postopka pridobivanja premoga postopoma razvijali in večali skladno z novo nastalimi potrebami, vendar pa le kot zasilni, provizorični prostori. Iz omenjenih razlogov so vsi delavniški prostori močno dislocirani in nesodobni, kar otežkoča normalno obratovanje — s tem pa se temu ustrezno povečujejo tudi proizvodni stroški, ker so stroški delavnic relativno visoki. Precejšnje metode pridobivanja premoga s prečnimi odkopi, z leseno podgradnjo jamskih prostorov, ročnim in konjskim odvozom, niso narekovale večjih potreb po delavnicah. Večja proizvodnja premoga, jeklena podgradnja, mehaniziran transport, večje globine in večji dotoki vode, ki jo je treba dvigati na višje nivoje (Zvezno obzorje), elektrifikacija jame, pa so faktorji, ki narekujejo potrebe po večjih, sodobnejših in higiensko urejenih delavnicah, skoncentriranih na enem mestu pod enim nadzorstvom. V ta namen pa je možno z manjšimi preureditvami koristiti zgradbo bivših separacijskih prostorov v delavnice. V tem prostoru nameravamo postopoma urediti: delavnico jamske mehanizacije, kovinsko delavnico, varilnico, elektro delavnico ter delavnico za tesarje in mizarje. Z navedeno preureditvijo je dana možnost centralizirati vsa skladišča, s tem pa tudi skladiščno službo, ki je močno raz-

cepljena.

Sedanje delavnice Komunalnega obrtnega podjetja — KOP Hrastnik so zaradi premikanja tal že močno razpokane. Gradbena inspekcija, ki je zgradbo pregledala, je zaradi velikih razpok v stenah prepovedala delo v tej zgradbi. KOP je močno zainteresiran, da takoj odkupi sedanje delavniške prostore s tem, da se vsi do konca letošnjega leta. V naslednjih treh do petih letih pa želi KOP odkupiti tudi zgradbo garaže, gasilski dom ter bivši hlev. Po teh odkupih namerava KOP prekriti potok Boben na odseku dolžine navedenih prostorov. S tem prekritjem bi KOP povečal prostor preko potoka do glavne ceste, vendar bi s to razširitvijo zaprli sedanjo pohodno pot rudarjev v jami Hrastnik in Ojstro. Poleg tega pa je pohodna pot mošтва do jamskih vhodov dolga cca 400 m, kar povzroča posebno ob vremenskih neprilikah precejšnje težave. V bližnji bodočnosti bo nivo podkopnega rova Ojstro jaška prišel v rušno cono, s tem pa bo prevoz mošтва onemogočen, t. j. prevoz mošтва za jamo Ojstro bo treba preusmeriti po glavnem jašku Hrastnik do zveznega obzorja in naprej z osebnimi vozički do Ojstro jaška.

Iz navedenih dejstev sledi, da bo v prihodnosti potrebno urediti:

a) izdelati vpadnik od sedanjega upravnega poslopja do zveznega obzorja v dolžini 250 m in z naklonom 12°. Vpadnik bi moral biti obzidan in opremljen za čim lažji pohod mošтва navzgor in

navzdol po vpadniku, vendar pa bi potekal le pet metrov pod potokom Boben;

- b) ali pa adaptirati obstoječo staro čakalnico in kopalnico, ki se nahaja v neposredni bližini glavnega jaška. Adaptacijo bi opravili v takšnem obsegu, da bi pridobili prostor tudi za celotno posadko rudnika Hrastnik (jame

Ojstro, Hrastnik in Dol). V tem primeru bi prevažali moštvo z osebnimi vozički skozi jame.

Ker je podjetje SIJAJ v Hrastniku že več let resen kandidat za odkup obstoječega upravnega poslopja, bi bila dana možnost, da se poleg adaptacije bivše čakalnice in kopalnice uredijo tudi potrebni pisarniški pro-

stori. S tem bi vse zgradbe v petih do sedmih letih skoncentrirali okrog glavnega vhoda v jame (glavni jašek Hrastnik), kar bi ugodno vplivalo na zmanjšanje režijskih stroškov rudnika Hrastnik in zlasti na ugodnejše delovne pogoje za celoten kolektiv rudnika.

Petrov Ivan, dipl. inž. rud.

Zakaj zapora C-polja v Hrastniku?

Zaradi jamskega ognja v večjem obsegu je bilo potrebno v marcu t. l. zapreti celotno C-polje tako, da v jami Hrastnik odkopavamo le v A-kopi z dvema čeli in sicer na zahodnem in vzhodnem krilu V/8 etaže. Polje smo morali zapreti, ker se je poleg ognja pojavil tudi metan v večji količini. Nastajala je velika nevarnost, da bi eksplodiral metan.

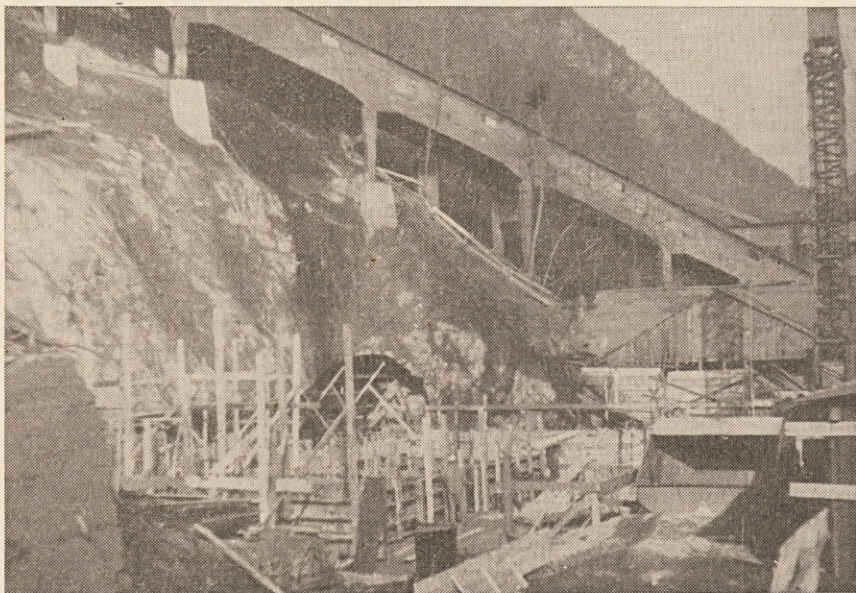
Prvič se je pojavil metan na V. obzorju v območju C-polja že v letu 1964, ko smo pričeli izdelovati raziskovalno progo v Talnem skladu proti vzhodu. Prav tako se je metan pojavil, ko smo s progo raziskovali proti jugovzhodu. Po končanih raziskavah so bile v letu 1965 proge zapolnjene z negorljivim materialom in izdelane zidane zadelke. Ker poteka zadnji del oskrbovalne in zračne proge na V. obzorju v premo-gu, je metan kljub zidanim zadelkam še uhajal. Metan je uhajal tudi na ustju zdaj zaprtega vpadnika, t. j. v bližini, kjer je v letošnjem letu nastal jamski ogenj. Prvo ogrevanje na ustju oziroma križišču vpadnika se je pojavilo v avgustu 1968. Dim je uhajal iz tal v progii. Z vbrižgavanjem apnene brozge smo ogrevanje za nekaj časa pre-

prečili. Apneno brozgo smo brizgali vsak dan, kljub temu pa je na nedeljo, dne 9. marca t. l. proti koncu popoldanske tretjine nastal ogenj v takem obsegu, da sta premog in les gorela s polnim plamenom. Med požarom se je po mnenju inšpektorata vžgal tudi metan, kar je mogoče sklepati po osmojenih mestih celo v remizi, ki je precej oddaljena od mesta ognja. V akcijo je takoj stopilo reševalno moštvo rudnika Hrastnik. Na samo mesto požara ni bilo mogoče prodreti zaradi izredno visoke temperature (70°C). V obzorje in vpadnik za C-polje je glavna zračna oskrbovalna pot, zato so reševalci pod izolacijskimi dihalnimi aparati najprej izdelali zadelko na VI/6 etaži, nato pa so pričeli na V. obzorju nameščati posebno ventilacijo. Delo je bilo zaradi gostega dima in velike temperature zelo otežkočeno, kljub temu pa jim je uspelo v razmeroma kratkem času napeljati žlote skoraj do križišča vpadnika, kjer so opazili večji zrušek. Da bi bil ogenj čimprej pogašen so izdelali zidano zadelko tudi na V. obzorju pri zrušku. Skozi cev v zadelki smo zrušek ohlajevali z vodo. Prve

analize jamskega zraka, ki smo jih nekaj časa jemali vsak dan so pokazale nevarne količine CH_4 , CO in CO_2 . Proti koncu marca je analiza jamskega zraka pokazala, da je zadaj zadelke 58% CH_4 . Prvotno smo nameravali pristopiti k sanacijski varianti z dviganjem zruška in obzidava križišča ter zgornjega dela vpadnika. Ker pa bi ta varianta po mnenju inšpektorata lahko povzročila ponovni pojav ognja ali celo eksplozija metana pri dovajanju prevelikih količin zraka skozi zadelko oziroma zrušek, smo od te variante odstopili. Na predlog republiškega rudarskega inšpektorata smo se odločili izdelati novo zračno in oskrbovalno pot in se tako izogniti nevarnemu mestu ognjišča in pojavljanju metana. Izdelan je bil poenostavljeni projekt »Odpiranje C-polja«. Po tem projektu bomo cca 15 m proti severu od zidane zadelke na V. obzorju izdelali 38 m vpadnika naklona 20°. Vpadnik bo izdelan v krovlini in deloma v premo-gu. Od vnožja vpadnika bomo na k. 129 zgradili 53 m prečne proge v premo-gu, ki bo priključena na obstoječi, zaprti vpadnik. S tem bo v zgornjem delu izdelana nova oskrbovalna in zračna pot za C-polje, t. j. do odkopne etaže VI/3 in V/6 etaže, kjer smo izvajali pripravljena dela.

Ker je progo na V. obzorju močno zdrobilo, smo morali v aprilu predhodno pristopiti k prezidavi proge na dolžini 50 m. Ta dela so bila končana v začetku junija tako, da smo že pričeli z izdelavo novega vpadnika. Dela bodo zaključena v mesecu avgustu. Proboj proge v zaprti vpadnik bo moralo zaradi eventualnih pojavov plinov izvesti reševalno moštvo. Ko bo izdelana nova oskrbovalna in zračna pot, bo potrebno pristopiti k reševanju celotne opreme in jeklenega podporja na obeh etažah v C-polju.

Paučnik Alojz, dipl. inž. rud.

Gradnja nove težkotekočinske separacije v Trbovljah
(posnetek od 7. 4. 1969) Foto: Mlakar Mirko, dipl. inž. rud.

**Dopisujte
v svoje glasilo!**

PRILOGA K GLASILU »SREČNO« ŠTEVILKA 3-1969

ZASAVSKI PREMOGOVNIKI - TRBOVLJE

HIŠNI RED

za samske domove Zasavskih premogovnikov

Osrednji delavski svet Zasavskih premogovnikov — Trbovlje je na svojem 17. zasedanju v mandatni dobi 1968/70, dne 28. aprila 1969 sprejel na podlagi določil 156. člena statuta Zasavskih premogovnikov, naslednji

**H I Š N I R E D
ZA SAMSKE DOMOVE
ZASAVSKIH PREMOGOVIKOV**

Člani delovne skupnosti Zasavskih premogovnikov (v nadaljnjem

besedilu ZP-T) in druge osebe, ki stanujejo v samskih domovih podjetja, so dolžni upoštevati določila hišnega reda.

1. člen

Prebivanje v samskih domovih je namenjeno predvsem tistim delavcem podjetja, ki so samski in nimajo stanovanja ter poročenim delavcem, ki imajo družino izven območja rudnika.

2. člen

Če kapacitete samskih domov niso v polni meri izkoriščene po delavcih iz prvega člena, se lahko sprejmejo v samski dom tudi druge osebe, ki niso zaposlene pri ZP-T.

3. člen

Za tuje naročnike se določijo posebni pogoji glede cene in časa prebivanja. Osnovno načelo pa je, da se obravnava tuje naročni-ke le

kot začasne koristnike uslug, dokler so prostori v samskih domovih na razpolago. V nasprotnem primeru se morajo tuji koristniki izseliti.

4. člen

Vsak stanovalec v samskem domu mora brezpogojno skrbeti za red in čistočo v sobi kot tudi v ostalih prostorih, ki jih uporablja. Zlasti je dolžan paziti na inventar in ga varovati pred poškodovanjem.

5. člen

Stanovanci samskega doma imajo naslednje pravice in dolžnosti:

1. da izvolijo iz svoje srede odbor, ki skrbi za pravilno izvajanje hišnega reda in vzdržuje stike z gospodarskim oddelkom pristojnega rudnika v zadevah, ki so potrebne posebnega reševanja. Član tega odbora je po službeni dolžnosti tudi vodja komunalnega oddelka rudnika;
2. skrbijo, da prejemajo perilo in ostali inventar v čistem in urejenem stanju;
3. da obvezno podpiše izjavo o spoštovanju hišnega reda in drugih določil. Te izjave hrani kadroviski sektor pristojnega rudnika, ki sprejme delavca v delovno razmerje;
4. da redno plačujejo najemnino in ostale usluge v višini, ki jo določijo podjetje;
5. da takoj po nastanitvi v samskem domu izpolnijo prijavo o bivanju in jo izroči hišniku samskega doma, prijavo pri odseku za narodno obrambo pa morajo izvesti takoj osebno;
6. da takoj prijavijo hišniku samskega doma vsak primer nalezljive bolezni, ki bi se pojavila med stanovanci samskega doma, ali ki bi kazala znake nalezljivosti.

6. člen

V samskem domu je strogo prepovedano:

1. kaljenje nočnega miru (igranje, petje, kričanje, pretepanje, loputanje z vrati in podobno);
2. pijančevanje in igranje hazardnih iger;
3. sprejemanje obiskov tujih oseb, zlasti žensk;
4. uporaba kuhalnikov, likalnikov in drugih termično električnih aparatov, ki zahtevajo zemeljsko ozemljitev, ker instalacije v domovih niso zgrajene za priključevanje takih naprav;
5. uporaba neprijavljenih kuhalnikov;
6. zabijanje žebeljev v stene in pohištvo in obešanje neokvirjenih in preštevilnih slik na stene;
7. iztrkavanje krp in preprog skozi okno na dvorišče;
8. čiščenje čevljev v sobah in na hodnikih;
9. shranjevanje pokvarjenih živil in drugih odpadkov v sobah, hodnikih ali stopniščih;
10. metanje raznih odpadkov v straniščne školjke in lijake, kot tudi na dvorišče;

11. zastavljanje hodnikov in stopnic s kolesi, motorji ali drugimi predmeti;

12. oviranje dela hišnika in čistilk.

7. člen

Vsak stanovalec samskega doma mora paziti na to, da se ne kvarijo vodovodne in električne naprave. Zaradi motenj in okvar ter življenjske nevarnosti je prepovedana uporaba vseh nestrokovno izdelanih električnih naprav. Električne varovalne vložke je dovoljeno zamenjati le z originalnimi vložki enake vrednosti. Vsa popravila lahko izvede le za to določen stanovalec samskega doma, ki ima potrebno strokovno usposobljenost (v skrajnem primeru tudi hišnik, če gre le za zamenjavo varovalnih vložkov).

8. člen

Prenočevanje tujih oseb (tudi najozžjih sorodnikov) v samskem domu je strogo prepovedano.

Izjema so le tisti delavci, ki nameravajo s podjetjem skleniti delovno razmerje, nimajo po še urejenih dokumentov, ki se zahtevajo pri sprejemu. Za prenočevanje teh oseb mora biti določena posebna prehodna soba in dnevna cena prenočišča.

9. člen

Oddajanje sob oziroma postelj v samskem domu posameznim koristnikom, je le pravica hišnika. Ta je tudi dolžan, da vodi točno evidenco o stanovalcih. Glavno evidenco ter prijave in odjave vodi gospodarski oddelk pristojnega rudnika kateremu je dolžan takoj javljati vsako spremembo.

Vsako samovoljno preseljevanje iz sobe v sobo ali iz objekta v objekt, brez vednosti hišnika, je prepovedano.

10. člen

Stanovalec je materialno odgovoren za škodo, ki jo povzroči na inventarju namerno ali iz malomarnosti.

11. člen

Hišnik in čistilke v samskih domovih so dolžni, da vsako nastalo okvaro na inventarju ali objektu javijo takoj po ugotovitvi gospodarskemu oddelku pristojnega rudnika. Če tega ne storijo, so materialno odgovorni sami. V takem primeru se višina odškodnine porazdeli po enakih deležih med hišnikom in čistilkami v samskem domu. Odločbo o plačilu odškodnine izda gospodarski oddelk rudnika, ki opravi tudi prijavo zaradi kršitve delovnih dolžnosti.

12. člen

Če hišnik, ki ugotavlja nastalo škodo v samskem domu ne more sam ugotoviti višine le-te, zahteva od gospodarskega oddelka pristojnega rudnika, da imenuje posebno komisijo za ugotovitev dejanske škode.

13. člen

Stanovalec, ki je odgovoren za plačilo povzročene škode na inventarju, plača dejanske stroške pri blagajni ZP-T na podlagi predhodnega računa, ki ga po predhodni prijavi hišnika, izstavi gospodarski oddelk rudnika.

Če povzročitelj škode v določenem roku ne poravnava, ima gospodarski oddelk pristojnega rudnika pravico, da mu zaračuna škodo v petkratnem znesku, za kar izda posebno odločbo. ZP-T si tudi pridržuje pravico, da v posebnih primerih zavlačevanja plačila vložijo tožbo pri rednem sodišču.

14. člen

Če povzročitelj škode ni mogoče ugotoviti, jo solidarno, na podlagi odločbe gospodarskega oddelka pristojnega rudnika, poravnajo vsi stanovanci sobe, nadstropja ali samskega doma glede na to, kje je bila škoda povzročena.

15. člen

Stanovanci v samskem domu morajo biti še posebej obzirni do tistih tovarišev, ki delajo v nočni izmeni in potrebujejo zato počitek preko dneva.

16. člen

Delavca — stanovalca samskega doma, ki povzroči nered ali pretep, se po predhodno opravljenem postopku o ugotovitvi krivde izključi iz samskega doma. Postopek izvede komisija, ki jo imenuje gospodarski oddelk pristojnega rudnika. Odločbo o izključitvi iz samskega doma izda gospodarski oddelk pristojnega rudnika na podlagi predloga komisije.

17. člen

Za kršitev hišnega reda so določeni naslednji ukrepi:

- a) opomin,
 - b) izključitev iz samskega doma.
- Odločbo o kaznih, navedenih pod točko a) in b) izda gospodarski oddelk pristojnega rudnika, sporazumno z vodstvom rudnika.

18. člen

Delavcu, ki preneha delovno razmerje pri ZP-T, preneha istočasno tudi pravica bivanja v samskem domu in se mora iz njega takoj izseliti oziroma z dnem, ko mu poteče delovno razmerje. V primeru nasprotovanja ima vodstvo rudnika pravico, da izvede prisilno izselitev.

19. člen

Hišni red je stopil v veljavo z dnem, ko ga je potrdil in sprejel osrednji delavski svet Zasavskih premogovnikov — Trbovlje.

Predsednik
osrednjega delavskega sveta
Dobčnik Stane

DEVIZNO POSLOVANJE PRI ZP-T

Pod pojmom deviznega poslovanja razumemo vsa plačila, ki se nanašajo na opravljanje zunanjetrgovinskega prometa. Pri našem podjetju spada v zunanjetrgovinski promet uvoz razne strojne opreme in rezervnih delov ter reprodukcijskega materiala, izvajanje investicijskih del v tujini (OSRD) in tudi izvoz premoga. Kadar govorimo o deviznem poslovanju, se to torej vedno nanaša na opravljanje inozemskega plačila prometa pri izvozu ali uvozu blaga in strojev. Pod imenom »deviza« pa razumemo plačilno sredstvo, ki glasi na neko tujo valuto. V notranjem plačilnem prometu velja kot zakonito plačilno sredstvo dinar, za vsa inozemska plačila pa devizni dinar, katerega skupna vrednost, ki predstavlja obseg plačilnih poslov v nekem obdobju, pa je omejena z zakonitimi predpisi o deviznem poslovanju. Devizni režim torej določeno predpisuje, kakšne kategorije in koliko deviz imajo posamezna podjetja ali grupe podjetij na razpolago za opravljanje zunanjetrgovinskega prometa.

Za uvoz reprodukcijskega materiala in surovin razlikuje devizni režim tri kategorije:

- podjetja kot pretežni izvozniki, ki prejemajo ekvivalenten del deviz od ustvarjenega deviznega priliva iz uvoza;
- podjetja, katerim je z odločbo Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino odmerjena letna kvota deviz (globalna devizna kvota — GDK),
- in končno vsa ostala podjetja, ki ne ustvarjajo devize vezane na devizni priliv od izvoza niti nimajo dodeljene globalne devizne kvote. Takšna podjetja lahko uvažajo surovine in reprodukcijski material le z devizami, ki so jih ustvarila z običnim izvozom (retencijska kvota) ali pa s prostimi nakupi pri poslovnih bankah.

Pri uvozu opreme in rezervnih delov za investicijsko vzdrževanje je v veljavi enotna kategorija deviz in se imenuje amortizacijska kvota. Od letno obračunane amortizacije za opremo pripada podjetjem določen odstotek od skupne amortizacijske vrednosti, ki ga lahko koristijo za nakup deviz za uvoz opreme in rezervnih delov.

Najnižja stopnja amortizacijske kvote je 10 % od obračunane amortizacije, ki velja tudi za naše podjetje. Torej do višine deleža amor-

tizacijske kvote lahko kupujemo devize za uvoz opreme in rezervnih delov.

Tretja kategorija deviz je retencijska kvota, to je delež deviz, ki pripada podjetjem od ustvarjenega deviznega priliva od izvoza. Najnižji delež retencijske kvote je 7 % od deviznega priliva, ki pa se lahko v razmerju s povečanim izvozom tudi zviša. Naše podjetje spada v skupino podjetij, katerim pripada 7 % retencijske kvote.

Po kvaliteti se opisane vrste deviz medsebojno bistveno razlikujejo. Najkvalitetnejša je retencijska kvota, ker z njo lahko plačujemo vse zadolžitve v inozemstvu, v osnovi pa uvoz opreme, reprodukcijskega materiala in surovin. Na drugem mestu je amortizacijska kvota, ki je namenjena samo za uvoz opreme in rezervnih delov, na zadnjem mestu pa še končno globalna devizna kvota, ki služi načelno samo za plačevanje uvoza reprodukcijskega materiala in surovin.

Devizno poslovanje pri našem podjetju zajema v zunanjetrgovinskem plačilnem prometu vse tri opisane vrste deviz. Pravica do retencijske kvote nam pripada za dosežen izvoz premoga in izvajanje investicijskih del v tujini (OSRD). Ker zaenkrat ne predvidevamo izvoz premoga v letošnjem letu, odpade devizna oskrba iz tega vira, zato torej na večji priliv retencijske kvote ne moremo računati.

Amortizacijsko kvoto redno obračunavamo z banko in se nam pri vsakokratnem mesečnem obračunu amortizacije pripiše pravica do te kategorije deviz v višini 10 %. Pri tem je omembe vredno to, da je nedavno izšla uredba Zveznega izvršnega sveta, ki omogoča povečanje amortizacijske kvote premogovnikom od sedanjih 10 % na 30 %. Ta predpis pa velja le za tiste premogovnike, pri katerih so podani specifični montageološki pogoji in so zaradi tega vezani pretežno na uvoženo opremo. V teku je postopek za pridobitev te pravice in pri tem obstojajo realne osnove, da se nam devize iz amortizacije povečajo.

Iz naslova globalne devizne kvote nam je za letošnje leto od Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino dodeljeno za uvoz reprodukcijskega materiala 96.917 novih dinarjev (deviznih). Ta kvota se nam je letos po obstoječih kriterijih delitve povečala na račun večje proizvodnje in delnega povečanja izvo-

za premoga. V letu 1968 smo imeli za ta režim uvoza na razpolago le 22.385 novih deviznih dinarjev.

Pri analizi deviznega poslovanja po veljavnih predpisih deviznega režima ugotavljamo za naše podjetje splošno deficitnost. To pomeni, da že več let nazaj in tudi letos zaradi pomanjkanja lastnih deviz ne bomo uspeli v celoti zadovoljiti vsem potrebam po uvozu v okviru proizvodnega in investicijskega programa. Ta devizni primanjkljaj je značilen predvsem za zapadno konvertibilno področje, od koder imamo tudi največje potrebe.

V odnosu na kvaliteto razpoložljivih lastnih deviz izkazujemo za konvertibilno področje velik primanjkljaj, ki znaša 2.443.225 din, obratno pa pri klirinških devizah rezervo, oziroma neizkoriščen del, ki znaša 1.816.907 din.

Negativna devizna bilanca na konvertibilnem področju nas sili k temu, da se pri uvozu opreme in rezervnih delov omejimo na najnujnejše in pa vzporedno iščemo druge vire devizne oskrbe, to je s prostim odkupom v okviru poslovnih združenj ali pa pri poslovnih bankah. Vsekakor pa je prosti odkup deviz razmeroma neugoden in nam zaradi manipulativnih stroškov, ki v večini primerov znašajo nad 20 % nominalne vrednosti deviz, v precejšnji meri podražijo uvoženo blago.

Letošnji devizni deficit smo do sledj z raznimi dokaj ugodnimi aranžmaji precej zmanjšali. Tako smo do nedavnega na račun prostih nakupov deviz sklenili posle za uvoz razne opreme v vrednosti 1.970.909 din (trolley lokomotive, Flygt črpalke, kamioni OM in nakladalec Alpine) in s tem zmanjšali negativni saldo konvertibilnih deviz na 472.316 din. Za ta nepokriti del bo treba znižati zahteve po uvozu ali pa obratno, če so potrebe neodložljive, poiskati druge vire deviz, ker z lastno devizno oskrbo ne moremo pokriti vseh programiranih potreb.

V doglednem času lahko z določeno gotovostjo pričakujemo vidno izboljšanje devizne oskrbe. V kolikor bomo uspeli z našo vlogo za povečanje amortizacijske kvote, se nam bo razpoložljivi znesek deviz povečal skoraj za dvakrat. To pa pomeni, da bomo lahko v bodoče z lastnimi devizami krili vse tekoče potrebe, del po celo odvajali za uvoz sodobne opreme, katero pogojuje modernizacija proizvodnje.

Lapornik Janko, oec.

Program investicijske izgradnje v letu 1969

Naše podjetje ima v letu 1969 precej obsežen program investicijskih del, katerega je osrednji delav-

ski svet sprejel na svojem zasedanju, dne 27. januarja 1969. Investicijska dela financira podjetje iz last-

nega amortizacijskega sklada in iz sanacijskega kredita.

Največji objekt, ki je v gradnji,

je vsekakor nova težkotekočinska separacija v Trbovljah. Dolga zima je zelo ovirala hitrejši potek gradbenih del, vendar zadnji čas hitreje napredujejo. Upamo, da bomo časovni plan gradnje objekta ujeli in izpolnili. Če naj bo nova separacija do konca leta v celoti zgrajena in pripravljena za obratovanje, kakor je to določeno s kreditno pogodbo, potem bo treba da vsi tisti, ki so zadalženi za organizacijo in izvajanje del, vložijo še mnogo truda.

Rudnik Trbovlje ima v programu za 145.600 din jamskih rudarskih del iz amortizacije. Ta dela so: preureditev C-jaška v zasipni bunker, preureditev sipalnika Terezija II, rekonstrukcija ventilatorske postaje R II, odpiranje polja Polaj II, dokončanje rekonstrukcije Gvido ventilatorja.

Nadalje je v planu dokončanje del v kompresorski postaji na Neži. Pri lamparni je predvidena koridorska povezava s kopalnico in podzemeljska zveza lamparne s talnim rovom, kakor tudi ureditev rezervoarja pitne vode za kopalnico. Nadalje vsebuje program še rekonstrukcijo rudniške upravne zgradbe in gradnjo novega objekta delavnice.

Na opekarni so dela na modernizaciji v polnem teku. Vložen je zahtevke za kredit, s katerim bodo financirana dela na njeni rekonstrukciji. Od rekonstrukcije pričakujemo podvojitev kapacitet in mnogo boljše kvaliteto izdelkov. Poleg tega pričakujemo, da se bodo vložena sredstva zelo hitro povrnila.

V Hrastniku je težišče investicij v jami. Treba bo pospešeno izvesti povezavo jame Ojstro s Terezijo, kakor to predvideva sanacijski program. Dalje je v jami Ojstro v planu povezava III. obzorja-Javor in prečnica proti zahodnemu polju V. obzorja. V jami Hrastnik je v načrtu izvedba rudarskih gradbenih del za izvozno pot A-kope, prisipni

bunker, dvotirno in enotirno navozišče, podaljšek obzorne proge VII. horizonta na vzhod ter podaljšek izvoznega vpadnika iz VII. na IX. obzorje. Predvidena je nadalje izgradnja zračnega nadkopa iz VI. na V. obzorje, izvozna proga v B in C-polju na Dolu na koti 250 m ter 135 m presipnega jaška v B-polju istotam. V A-polju na koti 250 je v načrtu postavitev trafo postaje.

V glavni RTP v Hrastniku je predvidena ureditev naprave za kompenzacijo jalove energije. Priprava projekta zanjo je v teku. V načrtu je dokončanje strojnice kompresorske postaje s tem, da se adaptira ostrešje in uredi žerjavna proga. Dokončati bo treba rekonstrukcijo kotlarne oziroma toplotarne, v kakršno se ta z vsemi preureditvami, ki so v teku, tudi spreminja. Od večjih zunanjih del je treba omeniti še preureditev zgradbe bivše hrastniške separacije v rudniško delavnico. V teku je priprava potrebnih načrtov. Predvidena je še ureditev ceste do strojne zaviralnice in nekaj manj pomembnih izboljšav.

Tudi v Zagorju je težišče investiranja na rudarskih gradbenih delih. Na Lokah so v načrtu rudarska gradbena dela pri odpiranju 5. obzora, polja 53, 51, 50 in 55, v Kotredežu pa odpiralna dela na 4. in 6. obzoru. Iz sanacijskega kredita financiramo odpiralna dela v polju 44 jame Loke in del odpiralnih rudarskih gradenj na 2. in 4. obzoru jame Kotredež.

Največji problem v Zagorju je zavarovanje jame Kotredež, da pri odkopavanju premoga ne bi voda potoka Kotredežca zalila jame. Pripravljen je načrt zavarovanja struge potoka. Na tem projektu je bilo zaposlenih dalje časa več moči. Treba bo tudi prestaviti del ceste Potoka vas — Čemšenik, vodovod in dajnovod. Z deli bo treba pričeti takoj, če hočemo obdržati kontinuiteto

to proizvodnje. Nadalje načrtujemo postavitev kompresorske postaje na Lokah bliže k obratu, ker je sedanje poslopje zaradi lege v vplivnem območju jamskega odkopavanja že močno razpokano.

Elektrostrojni obrat ima v načrtu nabavo za 253.300 din elektro in strojne opreme.

Separaciji v Trbovljah in Zagorju planirata razen najnujnejše opreme, med katero velja omeniti obnovo premikalnega odra za vagone, še ureditev protidimnih vrat v Savskem rovu, dokončanje ceste, ki povezuje separacijo s cementarno, napravo za pranje vozičkov v Zagorju, jalovišče v Trbovljah, preureditev transporta jalovine na separaciji v Zagorju itd.

Predvidena je nabava razne opreme še za žago in lesno skladišče, za laboratorij in upravo ZP-T. Avtoparka v Trbovljah in Zagorju dobila viličar, dva težka tovornjaka OM, nakladalec in tovornjak TAM.

Obrat za specialna rudarska dela predvideva nabavo opažev, ventilatorjev, vitlov, betonska mešalca, razne cevi, tovornjak, črpalke, nakladalno lopato, torkretirni stroj itd.

V celoti je v načrtu, da bo iz amortizacije porabljeno za potrebe rudnika Trbovlje 1.731.050 din, rudnika Hrastnik 3.722.090 din, rudnika Zagorje 5.522.560 din, elektrostrojnega obrata 253.300 din, separacijo 849.360 din, komercialni sektor 49.450 din, laboratorij 15.000 din, upravo ZP-T 100.000 din, OSRD 1.575.300 din, avtopark 788.500 din, NO 380.000 din, skupaj 14.986.610 din.

Iz sanacijskega kredita je predvideno koriščenje sredstev za rudnika Trbovlje in Hrastnik v višini 9.985.180 din in 3.535.461 din lastne financiranja iz amortizacije, v Zagorju pa 1.616.090 din, toda brez sofinanciranja z lastno udeležbo.

Pust Ivo, dipl. inž. rud.

Raziskovalno vrtanje z Gesbo garnituro v Hrastniku

Naše podjetje je pred nedavnim nabavilo za raziskovalna vrtanja v jamah vrtno garnituro GESBO iz Zapadne Nemčije. Garnitura je na rudniku Hrastnik in z njo že izvajajo raziskovalna vrtanja. Namenjena je izključno vrtanju na premog in njemu enakih prihrabin.

Po kratkem poskusnem uvajanju vrtnalnih posadke iz rudnika Hrastnik smo že dosegli zavidljive učinke. Na splošno je ta garnitura zelo enostavna za prenos, montažo in vrtanje. V primerjavi z drugimi garniturami, ki jih imamo v podjetju, je ta garnitura precej ekonomičnejša.

Njena prednost je, kot sem že dejal, v enostavnosti obratovanja visokih učinkov vrtanja in kratkotrajnem in lahkem premeščanju. Kar je še večja prednost je to, da ne rabi nobenih dodatnih odprtih komor za postavljanje naprave v pogah ali odkopnih deloviščih. Sestavljajo pa jo tile glavni sestavni deli: oporni drog za pritrditev in vodilni drog z vrtnalnim strojem, po katerem se ta premika v smeri vrtanja. Napravo poganja komprimiran zrak, vrtnice pa je možno čistiti kombinirano — na vodo ali na komprimiran zrak. Razen teh delov sestavljajo napravo še vrtnalni svedri, ki se z navoji spajajo tako, da dosežejo dolžino 30 m. Spajanje teh je zelo enostavno. Vrtanje poteka že od 7. aprila 1969 in

sicer najprej na rudniku Hrastnik v jami Ojstro. Začeli smo z raziskovalnim vrtanjem na čelu etaže III/4 Zapadnega polja. V desni meji čela smo ob talninskem delu sloja zavrtali prvo vrtnico, ki je pokazala koliko premoga je še do talnine. Podobnih vrtnic je bilo zavrtanih na tej višini etaže še več. Vse so dale željene podatke. Največja dosegljiva dolžina vrtnice je 30 m, čas vrtanja pa 90-100 minut.

S postavljanjem in demontiranjem orodja za več vrtnic na različnih mestih v času enotretjinske obložitve je bilo zavrtanih že 52 m vrtnic. V tem delu jame je bilo zavrtanih skupno 8 vrtnic v dolžini 180 m v času od 7. aprila do 12. aprila 1969, v jami Hrastnik 9 vrtnic v

skupni dolžini 192 m v času od 14. do 22. aprila 1969, na Dolu 4 vrtine v dveh dneh v dolžini 80 m ter nato še v Trbovljah v polju Terezija II in Lakonci. Trenutno vrtajo v jami rudnika Zagorje.

Iz teh podatkov je razvidno, kakšna je kapaciteta vrtnja in kolikšno delo smo z garnituro že opravi-

vili. Ni dvoma, da je primerjava z dosedanjimi garniturami na rudniku precej boljša. Njena velikost in teža so zelo primerne za potrebe hitrega premeščanja ob upoštevanju obsega našega podjetja.

Vrtnje izvaja skupina treh mož, ki gredo z garnituro po vseh delov-

nih enotah. To omogoča, da bo na prava zdržala čim dalje in da bodo z njo dosegali čimboljše uspehe. Z nabavo te, raziskovanju namenjene vrtnalne garniture, je podjetje dobilo zanesljivega pomočnika za tovrstna dela.

Polutnik Jože

Poslovitev od upokojenih tovarišev

Predstavniki vodstva podjetja, strokovnih služb, samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij našega podjetja, so se sestali v sredo, dne 11. junija t. l. s tistimi člani naše delovne skupnosti, ki so šli v času od 18. septembra 1968 do 15. maja 1969 v pokoj. Poslovilni razgovor je bil v dvorani gostišča Hum v Laškem. Na poslovni razgovor so bili povabljeni naslednji tovariši:

a) iz rudnika Hrastnik:

Zagorc Franc, Pobiljšaj Lado, Klančičar Štefan, Slokan Marko, Slapšak Jože, Blagotinšek Rafael, Špitaler Anton, Uršič Franc, Vrtovšek Viljem, Kačič Ciril, Dornik Anton, Kamenšek Anton, Srebot Ivan, Plaznik Stanko, Matko Stanko, Zorčič Ferdo, Čepin Ivan, Ravnikar Ignac, Golec Ivan, Bezgovšek Stane;

b) iz rudnika Trbovlje:

Adler Jože, Ilaš Ladislav, Pirc Fi-

lip, Sekili Franc, Trotovšek Mirko, Babič Ivan, Snoj Ladislav, Zakonjšek Alojz, Groblar Ivan, Borišek Rudolf, Domjanič Ignac, Soklič Ivan, Zupanc Alojz;

c) iz rudnika Zagorje:

Ostrožnik Franc, Šuntar Albin, Povše Herman, Prosenc Rudi, Kozik Jože, Obreza Pavel, Kuder Štefan, Smrekar Jože, Gomilar Matija, Fele Rudi, Šuligoj Stane, Fabjan Rudi, Rupnik Franc, Omahne Alojz, Rozina Leopold, Sopotnik Vinko, Krivic Ivan, Čančar Franc, Omahne Anica, Rahne Ivan;

č) iz separacije:

Štraus Ana, Žnidar Lucija, Brčon Jože, Žitnik Franc, Blažič Oto, Pungeršič Jože, Omahen Franc;

d) iz elektrostrojnega obrata:

Hribar Helena, Virant Anton;

e) iz obrata za specialna rudarska dela:

Rems Milan, Vrtin Janko, Žagar Miha;

f) iz rudarskega šolskega centra:

Sušnik Ivan, Urbanija Evgen;

g) iz avtoparka:

Grčar Franc;

h) iz nabavnega oddelka:

Gasior Marija, Sušnik Anton, Bricl Ivan, Bebar Martin.

Navzočim tovarišem so predstavniki podjetja in njegovih samoupravnih organov izrekli tople besede v pozdrav in se jim zahvalili za dolgoletno uspešno delo v podjetju. S strani podjetja so prejeli po 100,00 din in umetniško izdelana pismena priznanja z zahvalo za dolgoletno delo v podjetju. Razgovor je trajal od 12.30 pa do 20. ure.

Vsem, ki so dolga leta sodelovali z nami v podjetju, tudi uredništvo našega glasila želi uspešna in zdrava nadaljnja leta življenja, hkrati pa se vsem toplo zahvaljuje za vloženo delo in prizadevanje ter dosežene uspehe v našem velikem rudarskem kolektivu.

Iz Zvezne skupščine

Zvezni poslanec iz našega območja tovariš Milan Kožuh, je koncem aprila sodeloval v razpravi v zvezni skupščini prejšnje mandatne dobe, o beneficirani delovni dobi za nekatera delovna mesta v rudarstvu.

Njegova razprav se v celoti glasi takole:

»V zvezi s predlogom zakona o dopolnitvah zakona o ugotovitvi delovnih mest, na katerih se doba zavarovanja računa s povečanim trajanjem, ki nam je bil dan na upogled in mnenje predlagam, da naša skupščina osvoji naslednje stališče.

Da bi lahko razporedili delovna mesta delavcev, ki delajo v rudnikih pri podzemeljskem delu v zvezi s proizvodnjo kot jamomerci, upravniki, inženirji, tehnični referenti, poslovodje, delavci na obrtniških delih in na glavnih izvoznih podzemeljskih poteh, med tiste, ki imajo beneficirano delovno dobo predlagam, da se v predlogu za dopolnitev zakona vnese določilo, da mora-

jo delavci, ki delajo v rudnikih s podzemeljskim delom prebiti na teh delih v teku leta 50 % od skupnega efektivnega delovnega časa, namesto predvidenih 80 %.

Argumenti, ki govore v prid menjave predlaganega cenzusa, so naslednji:

Osebe, zaposlene na naštetih delovnih mestih ne morejo izvajati svojih funkcij izključno v jami. Pri tem gre za delo z ljudmi in zaradi njih, kakor tudi za delo s strojno in elektro opremo ter za delo v jamskih objektih. Pri tem so delavci na teh delovnih mestih izpostavljeni pogostim temperaturnim spremembam, močnim zračnim tokovom in v času, prebitem v jami, enakim nevarnostim, kakor tisti, ki so zaposleni v jami ves delovni čas. Vse to v veliki meri zmanjšuje delovno sposobnost oseb, ki so zaposlene na takšnih delovnih mestih v rudnikih.

Prosim tovarišice in tovariše poslanca, da me podprete pri tem vprašanju.

NEKJE V GLOBINAH

Nekje v globinah razparane črne zemlje se je pod pezo črnega zaklada zrušil človek — knap.

Kje je bila njegova zadnja misel, ko mu je roka krčevito zagrabila kramp, ko se je hrbet zlomil ob železju, ko je drobna lučka ob njem izginila v črniini ...?

Pri sinu ...
pri ženi ...
pri vseh dobrih ljudeh?

Zunaj pa vriska življenje brezskrbno, lahkotno ...
Kako, le kako bi vedelo, le kako, vraga, naj bi vedelo, da daleč spodaj pod zemljo počiva človek, ki mu je zadnje potno srago obrisala koščena roka smrti ...

Jože Skrinar

MNOGO ZMOREMO, ČE HOČEMO!

Bilo je na čelu v jami Ojstro. lezna ostrešna nosilna konstrukcija Moj »Srečno« je naletel na gluha ušesa. Videl sem, da je bil slabe volje ker mu delo ni odrezalo tako, kot je želel. Krepko je vihtel kramp in ga divje gonil po premogu. Od trdega premoga so drobci odletavali na vse strani pa tudi njega so neusmiljeno bičali po potnem obrazu. Tone je odnehal, toda le za kratek čas. Približal se mi je in najprej vrnil neprijazen »Srečno«, nato pa je trda kletev zaključila njegov prvi stavek. Pripravil sem se na nenavaden razgovor. Uganil sem. Tone se je pošteno iztresel. Govoril je malo povedal pa veliko, pravzaprav vse. Predno je zopet pljunil v roke pa mi je dejal še tole: »Tudi ti si eden tistih, ki bi lahko, če bi hoteli, pa ga ni hudiča, ki bi imel še kaj za nas, odkar imate vsak svoje.«

Tone je zavihtel kramp in udrihal s podvojeno močjo, jaz pa sem odšel in obžaloval, ker tega niso slišali tudi drugi. Sklenil sem, da jim bom povedal.

Kmalu za tem se je začelo premikati. Na ustanovnem občnem zboru dne 25. 1. 1969 je bil ustanovljen »kegljaški klub Hrastnik«. V odboru so bili zastopani Tone in še drugi njemu enaki. Eden najvažnejših sklepov se je pričel uresničevati in sicer gradnja štiristeznega kegljišča nad stadionom na Logu. Tone-tovi fantje — sami rudarji, so z dosedanjimi 1.600 urami prostovoljnega dela izkopali in zabetonirali temelje, zabetonirali so steze, stopničasto tribuno za gledalce, ploščo prizidka za ostale prostore, izdelali betonske oblikovance in z njimi pozidali ostenje do potrebne višine. Okna in vrata so narejena, tudi že-

bo skoraj gotova.

Za dograditev kegljišča pa je potrebno rešiti še vprašanje nabave salonitnih plošč za kritje strehe in nabaviti deske za strop. Nabaviti je treba še stenske obloge, izvesti električno in vodovodno instalacijo, sanitarije in ogrevalne naprave, poiskati pa bo treba sofinancerja oz. soinvestitorja za opremo gostinskega lokala.

Tako torej Tone in tvoji, vaše plemenito delo bo opravljeno, pa tudi vaša še tako dobra in močna volja ne bo vsega zmogla. Morda bo potrebno še nekajkrat ponoviti tvo-

je besede pri ostalih občanih v naši dolini, saj smo rekli, da bodo vrata odprta vsakomur, ki bi se želel športno ali rekreativno izživljati. Pri tem pa rudnik in rudarji nismo dolžni žrtvovati in prispevati prav vse, saj vendar nismo osamljeni tako pri ustvarjanju, kot pri razdeljevanju in uživanju ustvarjenega. Tu mislim na vse ostale v hrastniški občini, ki tudi v ožjem pomenu besede sestavljajo socialistično družbo in njihovo pomoč.

Ce bodo hoteli, bomo zmogli in prve krogle bi lahko stekle 29. 11. 1969.

Kandušar Ali

V SPOMIN IVANU ROBU

Vesel in razpoložen se je naš rudar Ivan Rob pripravljal v zadnjih aprilskih dneh, da bo ob prvomajskih praznikih lahko mirno in prijetno preživel kar štiri proste dni v krogu svoje družine v Murskem Središču. Splošnemu razpoloženju je še pripomoglo toplo majsko sonce, ki nas je letos že precej nagradilo zaradi preveč dolgega pustega vremena.

Prvomajski prazniki so minili in v ponedeljek, 5. maja smo se vrnili na svoja delovna mesta spočiti in pripravljeni, da se zopet lotimo vsak svojih dolžnosti. Med vračajočimi na delo je bil tudi Ivan Rob, toda pot ga je vodila le do avtobusne postaje v Celju. Tamkaj bi moral prestopiti na drug avtobus, vendar pa mu je to preprečila zahrbtna bolezen, ki je udarila kot strela z jasnega neba. Zgrudil se je na tla in odpeljati so ga morali v celjsko bolnišnico.

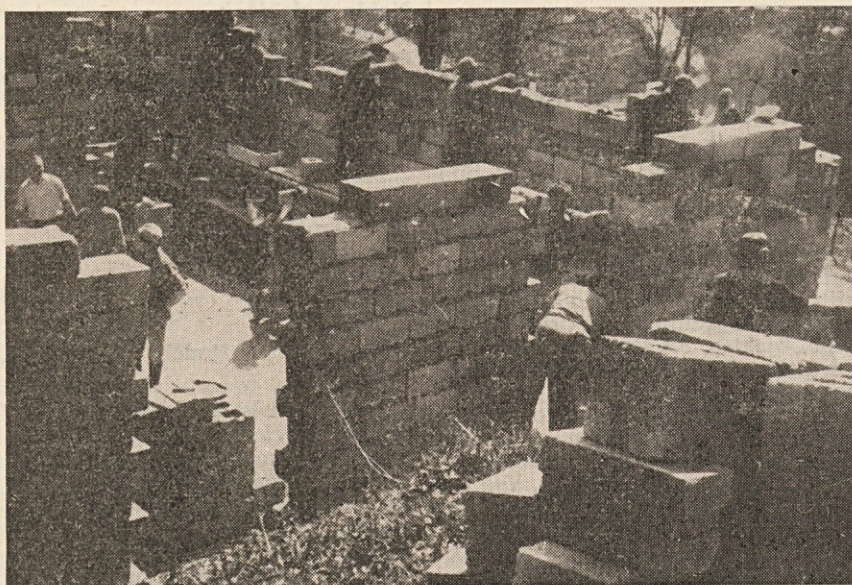
Znan po svoji discipliniranosti je to dokazal tudi sedaj. Že naslednji dan je poslal brzojavno sporočilo, kje se nahaja, da mu ne bi pisali neopravičenih izostankov, medtem ko domov o svoji nesreči sploh ni ničesar sporočil.

Bolezensko stanje se mu je poslabšalo toliko, da so ga morali prepeljati v klinično bolnišnico v Ljubljani. Nepričakovano pa smo v četrtek, 15. maja sprejeli obvestilo, da je umrl. Presenečenje je bilo toliko večje, ker je bil pri svojem težkem delu rušavec na širokem čelu vsak dan izpostavljen veliki življenjski nevarnosti, toda se je spretno umikal nesrečam.

Pokojni Ivan Rob je bil rojen 11. 7. 1921 v Murskem Središču. Še mlad je moral zgrabiti za težko rudarsko delo. Najprej v rudniku Peklenica (1. 9. 1940), nato v Murskem Središču (od 4. 11. 1947 — 3. 6. 1963). Dne 12. 6. 1963 je prišel v Hrastnik. Kmalu je dokazal, da je strokovno sposoben in zelo prizadeven rudar. Bil pa je tudi dober in iskren tovariš do vsakega rudarja. Hrastnik mu je pomenil drugi dom, pridobil pa si je tudi naklonjenost večine rudarjev.

Slava mu!

Plahuta Stane

Gradnja štiristeznega kegljišča nad stadionom na Logu v Hrastniku

Glasilo »SREČNO« izdaja podjetje Zasavski premogovniki — Trbovlje, Trg revolucije 12.

Izhaja vsaka dva meseca

Glasilo ureja uredniški odbor: Dobčnik Stane, Jermol Adolf, dipl. inž. rud., Kantušar Rado, Lapornik Janko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Savšek Janko, Sotlar Alojz.

Odgovorni urednik:

Jermol Adolf, dipl. inž. rud.

Tiska: Papirkonfekcija, obrat Valvasorjeva tiskarna, Krško.

Naklada: 3000 izvodov.